

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

*Людмила Антошкіна*  
Людмила АНТОШКІНА  
«15» *січня* 2021 р.



ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступу на навчання за освітньою програмою “Право”  
за спеціальністю 081 Право  
галузі знань 08 “Право”  
на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

РЕКОМЕНДОВАНО  
Вченою радою університету

Протокол № 06  
«15» *січня* 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО  
на засіданні кафедри галузевих  
юридичних дисциплін

Протокол № 06  
«13» *січня* 2021 р.

м. Бердянськ, 2021 р.

## ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка
2. Програма дисципліни “Теорія держави та права”.
3. Програма дисципліни “Конституційне право”.
4. Програма дисципліни “Цивільне право”.
5. Програма дисципліни “Трудове право”.
6. Програма дисципліни “Організація діловодства”.
7. Програма дисципліни “Кримінальне право”.
8. Програма дисципліни “Кримінальне процесуальне право”.
9. Програма дисципліни “Адміністративне право”.
10. Програма дисципліни “Організація судових та правоохоронних органів”.
11. Програма дисципліни “Цивільне процесуальне право”.
12. Питання для самоконтролю.
13. Рекомендовані джерела та література
14. Зразок варіанту тестового завдання

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування — форма вступного випробування для вступу на основі здобутого (або такого, що здобувається) ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Фахове вступне випробування проводиться відповідно до Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України № 1274 від 15 жовтня 2020 року та Правила прийому до ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу» в 2021 році, затверджені Вченою радою ТОВ «БУМіБ» 21 грудня 2020 року.

Мета випробування – створення рівних можливостей для вступу на навчання за спеціальністю 081 Право на основі перевірки теоретичних знань у галузі права.

Абітурієнти, які вступають на навчання за освітньою програмою «Право» для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 081 Право на основі раніше здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра складають фахове випробування, для якого науково-педагогічними працівниками юридичного факультету розроблено Програму фахового випробування, яка містить програми, питання для самоконтролю, списки рекомендованої літератури обов'язкових дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, а саме: «Теорія держави та права», «Конституційне право», «Цивільне право», «Трудове право», «Організація діловодства», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Адміністративне право», «Організація судових та правоохоронних органів», «Цивільний процес».

Під час фахового вступного випробування у вступників перевіряється здатність:

- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права;
- виявляти знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахове випробування проводиться у формі тестування: 30 варіантів по 50 тестових завдань в кожному варіанті. На кожен вказану вище дисципліну відводиться по 10 тестів.

Тестове завдання містить чотири варіанти відповідей, з яких один вірний. Завдання скомпоновані таким чином, що можна перевірити знання з різних модулів перелічених дисциплін (Зразок тестового завдання додається).

### **Критерії для оцінювання :**

Оцінювання знань вступників здійснюється за 100-бальною шкалою. Правильна відповідь на кожне питання оцінюється у 2 (два) бали.

**Загальна кількість балів оцінюється наступним чином:**

**Шкала оцінювання**

**загальних результатів фахового випробування**

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Значення оцінки ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за нац. шкалою
90-100	A	відмінно	високий	Відмінно/склав
82-89	B	дуже добре	достатній	Добре/склав
75-81	C	добре		
64-74	D	задовільно	середній	Задовільно/склав
60-63	E	достатньо		
35-59	FX	низький	незадовільно	не склав
1-34	F			

**ТАБЛИЦЯ**

**переведення оцінки за виконання завдань фахового вступного випробування  
(у рейтингову оцінку за шкалою 100 – 200).**

Кількість прав. відповідей	Оцінка за 100-бальною шкалою	Переведення в 200 бальну шкалу	Оцінка ECTS / Значення оцінки ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за нац. шкалою
50	від 90 до 100	200	A (відмінно)	Високий	Відмінно / склав
49		196			
48		192			
47		188			
46		184			
45		180			
44	від 82 до 89	176	B (дуже добре)	Достатній	Добре / склав
43		172			
42		168			
41		164			
40	від 75 до 81	160	C (добре)	Середній	Задовільно / склав
39		156			
38		152			
37	від 64 до 74	148	D (задовільно)	Середній	Задовільно / склав
36		144			
35		140			
34		136			
33		132			
32		128			
31	від 60 до 63	124	E (достатньо)	Середній	Задовільно / склав
30		120			
29		116			
28		112			
27		108			

26		104			
25		100			
від 1 до 24	від 1 до 59	до 99	Незадовільно / не склав		

Під час фахового випробування вступникам забороняється користуватись будь-якою допоміжною літературою (підручники, посібники, науково-практичні коментарі, тексти нормативно-правових актів (кодексів, законів та ін.) як в паперовому, так і в електронному вигляді тощо) та будь-якими іншими джерелами інформації (мережею Інтернет тощо), а також технічними засобами.

## ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА”.

### **Тема 1. Предмет, метод та функції теорії держави та права.**

Предмет теорії держави та права і її роль в оволодінні юридичними знаннями. Методологічне значення теорії держави та права. Загальнонаукові, спеціальнонаукові і приватнонаукові методи дослідження державно-правових явищ. Виникнення і розвиток загальнотеоретичної науки про державу та право (енциклопедія права, філософія права, загальна теорія держави та права). Загальнотеоретична юридична наука в Україні. Система учбового курсу теорії держави та права.

### **Тема 2. Поняття, походження і сутність держави.**

Розуміння держави в історії державно-правової думки. Поняття держави, її соціальна цінність. Походження держави. Загальне і особливе в походженні держави. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в первіснообщинному суспільстві. Розвиток держави, її історичні типи. Ознаки, що відрізняють державу від інших організацій суспільства. Правова держава та її основні ознаки. Правова держава і громадянське суспільство.

### **Тема 3. Держава і політична система суспільства.**

Політична система суспільства, її основні функції та елементи. Політична діяльність як основний системоутворюючий фактор в політичній системі суспільства. Політична система України. Місце і роль держави в політичній системі. Політична і державна влада. Форми взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи. Суверенітет держави і його зв'язок з суверенітетом народу і національним суверенітетом. Особливості положення держави в політичній системі України.

### **Тема 4. Форми держави.**

Поняття форми держави. Співвідношення форми держави з її сутністю. Форма правління. Монархічна та республіканська форма правління. Їх види і основні риси. Поняття і види форм державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, їх основні ознаки і особливості. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми державного устрою. Поняття державно-правового режиму. Його співвідношення з формою правління, формою державного устрою. Види державно-правових режимів. Особливості елементів форм Української держави.

### **Тема 5. Механізм держави.**

Поняття функцій держави. Взаємозв'язок і взаємозалежність функцій держави, їх розвиток на різних етапах розвитку держави. Класифікація функцій держави. Внутрішні функції держави. Економічні функції і особливості їх здійснення в умовах ринкової економіки. Становлення і збагачення функцій соціального обслуговування. Екологічна функція. Розвиток функцій захисту правопорядку, охорони власності, прав і свобод громадян. Зовнішні функції держави, їх розвиток у сучасному світі. Основні і неосновні функції. Постійні і тимчасові функції держави. Форми і методи здійснення функцій держави. Поняття механізму держави. Механізм держави як система державних організацій. Державні організації: поняття, основні ознаки, види. Поняття державного апарату, його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влад і структура державного апарату. Законодавча, виконавча і судова влади, їх соціальне призначення, основи організації і взаємодії. Вимоги до державного апарату в умовах демократичної правової держави.

### **Тема 6. Функції держави.**

Поняття та ознаки функцій держави. Зміст функцій і об'єкт їх впливу. Завдання та цілі діяльності держави, їх відмінність від поняття функцій держави. Класифікація функцій держави. Види внутрішніх функцій держави. Функція охорони прав і свобод людини. Економічна, соціальна, екологічна функція. Функція розвитку культури, науки й освіти. Функція оподаткування і фінансового контролю. Функція забезпечення режиму законності і правопорядку. Види зовнішніх функцій. Функція оборони країни. Функція забезпечення миру і підтримки світового порядку. Функція співробітництва сучасних держав. Функція інтеграції в європейську та світову економіку. Поняття та ознаки правових форм і методів здійснення функцій держави. Правотворча, правозастосовча, контрольно-наглядова, засновницька (установча) форми діяльності держави. Організаційні форми реалізації функцій держави та їх особливості. Методи здійснення функцій держави. Методи законності, інформаційного впливу на суспільство, переконання, примусу.

### **Тема 7. Громадянське суспільство і держава**

Поняття та головні риси громадянського суспільства. Характеристика співвідношення держави і суспільства в різних концепціях, теоріях починаючи з XVII ст. Формування громадянського суспільства як необхідна передумова розбудови демократичної, правової, соціальної держави.

Особливості співвідношення сучасної держави і громадянського суспільства. Демократія як передумова функціонування держави в умовах громадянського суспільства. Неприпустимість одержавлення та поглинання суспільства державою. Економічний, політичний та ідеологічний плюралізм як принцип діяльності держави в умовах громадянського суспільства.

Особа, право, держава в громадянському суспільстві. Громадянин як самостійний, автономний суб'єкт і основа громадянського суспільства. Співвідношення понять "людина", "особа", "громадянин". Людина як найвища цінність у громадянському суспільстві, державі.

Виникнення, розвиток і формування ідеї правової держави як процес висвітлення взаємовідносин держави і права. Еволюція вчення про правову державу як продукт розвитку громадянського суспільства. Поняття та ознаки правової держави. Правова держава як втілення панування права й верховенства закону. Безумовне визнання, законодавче закріплення, реальне здійснення та гарантування прав і свобод людини і громадянина. Зародження та функціонування правової держави в умовах громадянського суспільства. Правове регулювання поділу державної влади. Передача народом своїх повноважень на управління суспільними справами державним органам через правові процедури. Взаємна відповідальність особи і держави. Наявність демократичного, гуманного, справедливого законодавства. Функціонування незалежного й ефективного суду. Загально-дозвільний правовий режим для громадян і спеціально-дозвільний для державних органів і посадових осіб. Високий рівень правосвідомості та правової культури в суспільстві. Поняття та ознаки соціальної держави, її співвідношення з правовою державою. Шляхи розбудови правової, соціальної держави в Україні.

### **Тема 8. Поняття, походження та розвиток права.**

Розуміння права в історії державно-правової думки. Поняття права, його соціальна цінність. Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Історичні типи права. Функції права. Спеціально-юридичні функції права. Право і управління. Правові форми діяльності держави. Право і державний примус.

### **Тема 9. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.**

Поняття права, його відмінні ознаки. Різноманітність визначень права. Об'єктивне право. Сутність, зміст, структура і соціальна цінність об'єктивного права. Право і закон. Принципи права: загальноправові, міжгалузеві, галузеві, принципи інститутів права, їх характеристика. Структура та форми права.

#### **Тема 10. Правоутворення та форми права.**

Поняття правоутворення. Правотворчість як особлива форма соціального управління. Суб'єкти, принципи і стадії правотворчості. Правотворчість і юридична техніка. Поняття і види форм (джерел) права, їх особливості. Нормативно-правовий акт як основна форма (джерело) права. Види нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та по колу осіб.

#### **Тема 11. Норми права та інші соціальні норми.**

Поняття соціальних норм. Види соціальних норм і їх особливості. Поняття норми права. Норма права як елемент права. Норма права як загальнообов'язковий стандарт поведінки. Норма права і стаття нормативно-правового акту. Види, структура і ефективність норм права. Співвідношення і взаємодія норм права з іншими соціальними нормами.

#### **Тема 12. Система права та система законодавства.**

Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості. Системність як особлива властивість права. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи права; їх характеристика. Основи і принципи побудови і функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі і інститути права. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Система законодавства України. Систематизація нормативних актів. Кодифікація і інкорпорація. Систематизація нормативних актів.

#### **Тема 13. Форми реалізації права.**

Поняття, форми реалізації норм права. Методи забезпечення реалізації норм права. Виконання як форма реалізації норм права. Використання як форма реалізації норм права. Дотримання як форма реалізації норм права. Соціальний і правовий зміст реалізації норм права.

#### **Тема 14. Застосування права як особлива форма їх реалізації.**

Поняття застосування норм права як особливої форми їх реалізації. Суб'єкти і стадії застосування норм права. Вимоги правильного застосування норм права. Акти застосування норм права. Прогалини в законодавстві і шляхи їх усунення. Аналогія права і аналогія закону. Юридичні колізії та шляхи їх вирішення. Особливості застосування норм права органами Державної пенітенціарної служби України.

#### **Тема 15. Тлумачення норм права.**

Поняття, необхідність і цілі тлумачення нормативно-правових актів. Види і способи тлумачення норм права. Акти тлумачення норм прав, поняття і класифікація. Тлумачення правових норм в правозастосовчій діяльності. Тлумачення норм права, що здійснюється працівниками органів Державної пенітенціарної служби України.

#### **Тема 16. Правові відносини.**

Поняття і основні риси правових відносин. Види правовідносин і критерії їх класифікації. Склад і зміст правовідносин. Поняття і види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Поняття та види суб'єктів правовідносин. Поняття та види об'єктів правовідносин. Юридичні факти: поняття і класифікація.

#### **Тема 17. Правова поведінка.**

Соціальна поведінка і її види. Нормативна поведінка. Право і поведінка. Правова поведінка: поняття, ознаки, структура. Види і співвідношення з іншими видами соціальної поведінки. Поняття і ознаки правомірної поведінки. Правові наслідки правомірної поведінки. Стимулювання і заохочення правомірної поведінки, засоби її охорони і захисту. Правопорушення: поняття і ознаки. Види правопорушень. Професійна правова поведінка.

#### **Тема 18. Правова свідомість та правова культура.**

Право. Правосвідомість і духовне життя суспільства. Структура правосвідомості. Джерела формування правосвідомості. Правова ідеологія і правова психологія, їх співвідношення. Види правової свідомості. Правова культура. Структура та види правової культури. Професійна правосвідомість та правова культура співробітників органів Державної пенітенціарної служби України.

#### **Тема 19. Юридична відповідальність.**

Юридична відповідальність: поняття, ознаки. Види юридичної відповідальності. Перспективна юридична відповідальність. Ретроспективна юридична відповідальність. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності і їх характеристика. Поняття дисципліни і її види. Суспільний порядок і правопорядок: поняття, зміст і співвідношення.

#### **Тема 20. Державна дисципліна, законність та правопорядок.**

Державна дисципліна: поняття і форми виявлення (трудова, планова, фінансова, виробнича і т.п. дисципліна). Поняття законності і її зміст. Принципи законності. Нормативно-правова основа законності. Гарантії законності. Законність як конституційний принцип організації і діяльності ОВС. Роль ОВС у охороні і зміцненні законності і правопорядку.

#### **Тема 21. Правове регулювання та його механізм.**

Поняття і форми правового впливу на суспільні відносини. Правове регулювання: поняття, предмет, метод, межі. Стадії процесу правового регулювання. Типи правового регулювання. Механізм правового регулювання: поняття, основні елементи, їх зв'язок і взаємодія. Ефективність механізму правового регулювання. Особливості механізму правового регулювання у сфері діяльності органів Державної пенітенціарної служби України.

#### **Тема 22. Правовий статус особи.**

Людина, особа, громадянин. Поняття і основні елементи правового статусу особи. Діяльність Державної пенітенціарної служби України як елемент системи гарантій здійснення прав, свобод і обов'язків громадян. Основні напрямки її діяльності по забезпеченню здійснення прав, свобод і обов'язків громадян.

#### **Тема 23. Правова система: поняття та характеристика елементів.**

Правова система. Співвідношення правової системи і системи права. Статичні елементи правової системи. Динамічні елементи правової системи. Юридична практика в правовій системі. Правова система України та перспективи її розвитку.

#### **Тема 24. Основні правові системи сучасності.**

Порівняльне правознавство як наука. Різноманітність сучасних правових систем: поняття та види. Романо-германська правова сім'я і її особливості. Структура і джерела англосаксонського права. Мусульманське право. Інші правові системи.

***Тема 25. Основні державно-правові вчення XX століття.***

Причини розмаїття сучасних концепцій про державу та право. Загальна характеристика сучасних правових концепцій. Юридичний позитивізм. Відроджене природне право та його напрямки. Нормативізм Г.Кельзена. Соціологічна юриспруденція та її напрямки. Теорія інтегративної юриспруденції. Інші теорії. Загальна характеристика сучасних концепцій держави. Теорія правової держави. Теорія держави „загального добробуту”. Теорія еліт. Теорія плюралістичної та елітарної демократії. Теорія соціальної держави. Інше концепції. Використання сучасних концепцій держави та права при розбудові Української державності.



## ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО”.

### I Модуль

**Тема 1: *Поняття, система та джерела Конституційного права України.*** Поняття, предмет і метод Конституційного права України. Суб'єкти конституційно-правових відносин. Система Конституційного права України. Джерела Конституційного права України.

**Тема 2: *Основи вчення про конституцію.*** Поняття та види конституції. Функції конституції. Порядок прийняття конституції. Властивості і правовий захист Конституції України.

**Тема 3: *Загальні засади конституційного ладу України.*** Конституційний лад та його засади. Гуманістичні засади конституційного ладу України. Республіканська форма правління. Унітарний державний устрій. Конституційні характеристики України. Економічні, політичні, соціальні та духовно-культурні засади конституційного ладу. Захист конституційного ладу України.

**Тема 4: *Основи правового статусу людини і громадянина.*** Поняття правового статусу особи та принципи правового статусу людини і громадянина. Громадянство України. Основні права, свободи і обов'язки людини і громадянина. Гарантії прав і свобод людини і громадянина.

**Тема 5: *Народне волевиявлення (вибори, референдум).*** Вибори, виборче право, принципи виборчого права України. Виборча система України. Виборчий процес в Україні. Референдум.

**Тема 6: *Конституційна система органів державної влади України.*** Поняття та ознаки органу державної влади. Система органів державної влади України. Принципи організації і діяльності органів державної влади.

### II Модуль

**Тема 7: *Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.*** Функції, повноваження і акти Верховної Ради України. Статус народного депутату України. Структура і організація Верховної Ради України. Порядок роботи Верховної Ради України. Законодавчий процес та його стадії.

**Тема 8: *Конституційно-правовий статус Президента України.*** Місце та роль Президента України в конституційній системі органів державної влади. Порядок і умови обрання президента України. Функції, компетенція та повноваження Президента України. Акти Президента України. Адміністрація Президента України.

**Тема 9: *Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади.*** Місце та роль Кабінету Міністрів України в конституційній системі органів державної влади. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади.

**Тема 10: *Конституційно-правові основи судової системи та органів прокуратури.*** Конституційні принципи правосуддя в Україні. Судова система України. Конституційний суд України. Конституційно-правовий статус прокуратури.

**Тема 11: *Конституційно-правові основи місцевого самоврядування.*** Поняття та повноваження місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування.

# ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО”.

## Модуль перший

### **Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА. ЦИВІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ.**

Поняття цивільного права як галузі права. Предмет цивільного права. Метод цивільного права. Визначення цивільного права. Головні функції і принципи цивільного права. Система цивільного права. Поняття і предмет науки цивільного права. Методи дослідження, використовувані в науці цивільного права. Система науки цивільного права.

### **Тема 2. ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ**

Поняття і ознаки цивільних правовідносин та їх особливості. Зміст та форма цивільних правовідносин. Елементи цивільно-правових відносин. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин. Види (класифікація) цивільних правовідносин. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Класифікація юридичних фактів.

### **Тема 3. ФІЗИЧНІ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА. ФІЗИЧНА ОСОБА – ПІДПРИЄМЕЦЬ. ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ.**

Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Правоздатність іноземців та осіб без громадянства. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи. Запобігання обмеженню можливості фізичної особи мати цивільні права та обов'язки. Ім'я фізичної особи. Місце проживання фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичної особи. Часткова цивільна дієздатність фізичної особи, яка не досягла чотирнадцяти років. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Цивільна відповідальність неповнолітньої особи. Повна цивільна дієздатність. Надання повної цивільної дієздатності. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Момент визнання фізичної особи недієздатною. Правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою.

Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також фізичної особи, місце перебування якої невідоме. Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою. Акти цивільного стану. обов'язків. Оскарження дій опікуна, рішень органу опіки та піклування.

Фізична особа підприємець. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності. Застосування до підприємницької діяльності фізичних осіб нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування. Опіка та піклування. Завдання опіки та піклування. Орган опіки та піклування. Обов'язок повідомляти про фізичних осіб, які потребують опіки або піклування. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка. Фізичні особи, над якими встановлюється піклування. Встановлення опіки та піклування судом. Встановлення опіки та піклування органом опіки та піклування. Місце встановлення опіки або піклування. Призначення опікуна або піклувальника. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника. Опіка або піклування над фізичною особою, яка перебуває у спеціальному закладі. Права та обов'язки опікуна. Звільнення опікуна та піклувальника. Припинення опіки. Припинення піклування. Надання дієздатній фізичній особі допомоги у здійсненні її прав та виконання

### **Тема 4. ЮРИДИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА.**

Поняття юридичної особи. Види юридичних осіб. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних відносинах. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Підприємницькі товариства. Непідприємницькі товариства. Здійснення підприємницької діяльності. Непідприємницькими товариствами та установами. Створення юридичної особи. Вимоги до змісту установчих документів. Державна реєстрація юридичної особи. Найменування юридичної особи. Цивільна правоздатність юридичної особи. Цивільна дієздатність юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Особисті немайнові права юридичної особи. Філії та представництва. Відповідальність юридичних осіб. Управління товариством. Загальні збори учасників товариства. Виконавчий орган товариства. Право участі у товаристві. Управління установою. Передання майна установі. Зміна мети установи та структури управління. Припинення юридичної особи. Обов'язки особи, що прийняла рішення про припинення юридичної особи. Злиття, приєднання, поділ та перетворення юридичної особи. Порядок припинення юридичної особи шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення. Перетворення юридичної особи. Виділ. Ліквідація юридичної особи. Порядок ліквідації юридичної особи. Задоволення вимог кредиторів.

### **Тема 5. ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

Загальні положення про цивільні права. Види об'єктів цивільних прав. Обороздатність об'єктів цивільних прав. Речі. Майно. Поняття речі. Тварини. Нерухомі та рухомі речі. Державна реєстрація прав на нерухомість. Речі подільні та неподільні. Речі, визначені індивідуальними або родовими ознаками. Речі споживні та не споживні. Головна річ і приналежність. Складові частини речі. Складні речі. Продукція, плоди та доходи. Майно. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Гроші (грошові кошти). Валютні цінності. Цінні папери. Поняття цінного паперу. Групи та види цінних паперів. Вимоги до цінного паперу. Передання прав за цінним папером. Виконання за цінним папером. Нематеріальні блага. Результати інтелектуальної, творчої діяльності. Інформація. Особисті немайнові блага.

### **Тема 6. ПРЕДСТАВНИЦТВО В ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.**

Поняття та підстави представництва. Правові наслідки вчинення правочину представником. Передоручення. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. Представництво за законом. Комерційне представництво. Представництво за довіреністю. Форма довіреності. Довіреність юридичної особи. Строк довіреності. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

### **Тема 7. СТРОКИ ТА ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ**

Поняття строку та терміну. Визначення строку та терміну. Початок перебігу строку. Закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Поняття позовної давності. Загальна позовна давність. Спеціальна позовна давність. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Позовна давність у разі заміन сторін у

зобов'язанні. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

#### **Тема 8. ПРАВОЧИНИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ. НЕДІЙСНІСТЬ ПРАВОЧИНІВ.**

Загальні положення про правочини. Поняття та види правочинів. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Презумпція правомірності правочину. Форма правочину. Способи волевиявлення. Правочини, які можуть вчинятися усно. Вимоги до письмової форми правочину. Правочини, які належить вчиняти у письмовій формі. Нотаріальне посвідчення правочину. Державна реєстрація правочину. Місце вчинення правочину. Правочини, щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини. Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.

Недійсність правочину. Правові наслідки недейсності правочину. Правові наслідки недейсності окремих частин правочину. Правові наслідки недодержання вимоги щодо письмової форми правочину. Правові наслідки недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину. Правові наслідки недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору. Правові наслідки вчинення правочину малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину без дозволу органу опіки та піклування. Правові наслідки вчинення правочину дієздатною фізичною особою, яка у момент його вчинення не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними. Правові наслідки вчинення правочину недейсдатною фізичною особою. Правові наслідки укладення юридичною особою правочину, якого вона не мала права вчиняти. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом помилки. Правові наслідки вчинення правочину під впливом обману. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом насильства. Правові наслідки правочину, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом тяжкої обставини. Правові наслідки фіктивного правочину. Правові наслідки удаваного правочину. Момент недейсності правочину.

#### **Тема 9. ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ, ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ. ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ.**

Поняття і взаємозв'язок здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Об'єктивні і суб'єктивні умови здійснення суб'єктивного цивільного права. Порядок здійснення суб'єктивних цивільних прав. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав. Зловживання правом. Порядок виконання суб'єктивних цивільних обов'язків.

Право на захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом. Способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути: Захист цивільних прав та інтересів Президентом. України, органами державної влади, органами владі, Автономної Республіки Крим, або органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом. Самозахист цивільних прав. Здійснення права на захист. Визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу владі Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування моральної шкоди.

#### **Тема 10. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ЇХ ЗАХИСТ**

Поняття особистого немайнового права. Види особистих немайнових прав. Зміст особистого немайнового права. Здійснення особистих немайнових прав. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав. Обмеження особистих немайнових прав. Захист особистого немайнового права. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.

#### **Модуль другий**

#### **Тема 11. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ. ФОРМИ ВЛАСНОСТІ.**

Поняття права власності. Суб'єкти права власності. Здійснення права власності. Використання власником свого майна для здійснення підприємницької діяльності. Непорушність права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності.

Підстави набуття права власності. Набуття права власності юридичною особою публічного права. Набуття добросовісним набувачем права власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це права. Набуття права власності на новостворене майно. Набуття права власності на перероблену річ. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Момент набуття права власності за договором. Набуття права власності на безхазяйну річ. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився. Знахідка. Набуття права власності на знахідку. Право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат, пов'язаних із знахідкою. Бездоглядна домашня тварина. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину. Відшкодування витрат на утримання бездоглядно домашньої тварини та виплата винагороду. Набуття права власності на скарб. Набувальна давність. Набуття права власності у разі приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Підстави припинення права власності. Відмова від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна. Викуп земельної ділянки у зв'язку з суспільною необхідністю. Припинення права власності на нерухоме майно у зв'язку з викупом земельної ділянки, на якій воно розміщене. Викуп пам'ятки історії та культури. Реквізиція. Конфіскація.

Поняття права власності громадян. Об'єкти права власності громадян. Підстави придбання громадянами права власності. Право власності громадян на будинок (квартиру). Право власності громадян які займаються підприємницькою діяльністю

Поняття права власності юридичних осіб. Об'єкти права власності юридичних осіб. Підстави придбання юридичних осіб. Суб'єкти колективної власності і підстави її виникнення. Власність орендних і колективних підприємств. Власність громадських організацій і політичних партій. Об'єкти права власності акціонерних товариств, господарських об'єднань і господарських товариств. Поняття права державної власності. Підстави виникнення права державної власності. Суб'єкти, об'єкти й утримання права державної власності. Правовий режим майна державних підприємств. Приватизація

майна державних підприємств.

Поняття права державної власності. Об'єкти права державної власності. Підстави придбання державою права власності. Право власності громадян на будинок (квартиру). Право власності громадян які займаються підприємницькою діяльністю.. Підстави виникнення права державної власності. Суб'єкти, об'єкти й утримання права державної власності. Правовий режим майна державних підприємств. Приватизація майна державних підприємств.

Поняття права комунальної власності. Об'єкти права комунальної громадян. Підстави придбання комунальної власності. Суб'єкти, об'єкти й утримання права державної власності. Правовий режим майна комунальних підприємств. Приватизація комунального майна.

#### **Тема 12. ПРАВО СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.**

Поняття і види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що є у спільній частковій власності. Утримання майна, що є у спільній частковій власності. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Момент переходу частки у праві спільної часткової власності до набувача за договором. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності. Поділ майна, що є у спільній частковій власності. Право спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Звернення стягнення на частку майна, що є у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

#### **Тема 13. ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ**

Засади захисту права власності. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.

#### **Тема 14. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Поняття права інтелектуальної власності. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності. Особисті немайнові права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням. Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності судом.

#### **ТЕМА 15. АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА. ПАТЕНТНЕ ПРАВО**

Об'єкти авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права. Особисті немайнові права автора. Забезпечення недоторканності твору. Майнові права інтелектуальної власності на твір. Використання твору. Опублікування твору (випуск твору у світ). Використання твору за згодою автора. Випадки правомірного використання твору без згоди автора. Право автора на плату за використання його твору. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. Право автора на частку від суми продажу оригіналу твору. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВИКОНАННЯ, ФОНОГРАМУ, ВІДЕОГРАМУ ТА ПРОГРАМУ (ПЕРЕДАЧУ) ОРГАНІЗАЦІЇ МОВЛЕННЯ (СУМІЖНІ ПРАВА). Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав. Використання виконання. Використання фонограми, відеограми. Використання передачі (програми) організації мовлення. Строки чинності суміжних майнових прав.

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА НАУКОВЕ ВІДКРИТТЯ. Поняття наукового відкриття. Право на наукове відкриття. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВИНАХІД, КОРИСНУ МОДЕЛЬ, ПРОМИСЛОВИЙ Зразок. Придатність винаходу для набуття права інтелектуальної власності на нього. Придатність корисної моделі для набуття права інтелектуальної власності на неї. Придатність промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Визнання прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок недійсними. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМПОНУВАННЯ ІНТЕГРАЛЬНОЇ МІКРОСХЕМИ. Придатність компонування інтегральної мікросхеми для набуття права інтелектуальної власності на нього. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Майнові права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Правові наслідки спливу строку чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Визнання прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми недійсними. Право попереднього користувача на компонування інтегральної мікросхеми. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ. Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції.

Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Права суб'єктів права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА СОРТ РОСЛИН, ПОРОДУ ТВАРИН. Види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідчені патентом. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.

#### **Тема 16. СПАДКОВЕ ПРАВО. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ**

Основні риси історичного розвитку спадкового права. Поняття спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування. Спадкування права на земельну ділянку. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності. Право на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі). Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування). Спадкування права на відшкодування збитків моральної шкоди та сплату неустойки. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.

#### **Тема 17. СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ. СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ.**

Поняття заповіту. Право на заповіт. Право заповідача на призначення спадкоємців. Право заповідача на визначення обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом. Право заповідача на заповідальний відказ. Предмет заповідального відказу. Втрата чинності заповідальним відказом. Право заповідача на спадкоємця інших обов'язків. Право на обов'язкову частку у спадщині. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Підпризначення спадкоємця. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. Встановлення сервітуту у заповіті. Загальні вимоги до форми заповіту. Посвідчення заповіту нотаріусом. Посвідчення нотаріусом секретних заповітів. Оголошення нотаріусом секретного заповіту. Посвідчення заповіту посадовою, службовою особою органу місцевого самоврядування. Посвідчення заповіту іншою посадовою, службовою особою. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту таємниці заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту.

Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Третя черга спадкоємців за законом. Четверта черга спадкоємців за законом. П'ята черга спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

### **Модуль третій**

#### **Тема 21 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**

Поняття зобов'язання та підстави його виникнення. Сторони у зобов'язанні. Третя особа у зобов'язанні. Підстави заміни кредитора у зобов'язанні. Форма правочину щодо заміни кредитора у зобов'язанні. Обсяг прав, що переходять до нового кредитора у зобов'язанні. Зобов'язання, в яких заміна кредитора не допускається. Порядок заміни кредитора у зобов'язанні. Докази прав нового кредитора у зобов'язанні. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні. Відповідальність первісного кредитора у зобов'язанні. Заміна боржника у зобов'язанні. Форма правочину щодо заміни боржника у зобов'язанні. Заперечення нового боржника у зобов'язанні проти вимоги кредитора. Правові наслідки заміни боржника у зобов'язанні, забезпеченому порукою або заставою. Валюта зобов'язання. Недопустимість односторонньої відмови від зобов'язання.

**ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.** Підстави припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання виконанням. Припинення зобов'язання переданням відступного. Припинення зобов'язання зарахуванням. Недопустимість зарахування зустрічних вимог. Зарахування у разі заміни кредитора. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Припинення зобов'язання прощенням боргу. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі. Припинення зобов'язання неможливістю його виконання. Припинення зобов'язання смертю фізичної особи. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи.

Виконання ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. Загальні умови виконання зобов'язання. Виконання зобов'язання належними сторонами. Виконання обов'язку боржника іншою особою. Виконання зобов'язання частинами. Строк (термін) виконання зобов'язання. Дострокове виконання зобов'язання. Місце виконання зобов'язання. Валюта виконання грошового зобов'язання. Черговість погашення вимог за грошовим зобов'язанням. Збільшення суми, що виплачується фізичній особі за грошовим зобов'язанням. Проценти. Виконання зобов'язання внесенням боргу в депозит нотаріуса. Зустрічне виконання зобов'язання. Виконання альтернативного зобов'язання. Виконання зобов'язання, в якому беруть участь кілька кредиторів або кілька боржників. Солідарне зобов'язання. Солідарна вимога кредиторів. Солідарний обов'язок боржників. Право боржника, який виконав солідарний обов'язок, на зворотну вимогу. Підтвердження виконання зобов'язання.

#### **Тема 22. СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. НЕУСТОЙКА. ЗАВДАТОК. ПОРУКА. ГАРАНТІЯ. УТРИМАННЯ.**

Загальні положення про забезпечення виконання зобов'язання. Види забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання. **Неустойка.** Поняття неустойки. Підстави виникнення права на неустойку. Предмет неустойки. Правові наслідки сплати (передання) неустойки. **Договір поруки.** Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого порукою. Права та обов'язки поручителя у разі пред'явлення до нього вимог. Права поручителя, який виконав зобов'язання. Повідомлення поручителя про виконання зобов'язання боржником. Оплата послуг поручителя. Припинення поруки. **Гарантія.** Поняття гарантії. Строк дії гарантії. Незалежність гарантії від основного зобов'язання. Правові наслідки порушення боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією. Обов'язки гаранта під час розгляду вимоги кредитора. Право гаранта на відмову в задоволенні вимоги кредитора. Обов'язок гаранта. Оплата послуг гаранта. Припинення гарантії. Право гаранта на зворотну вимогу до боржника. **Поняття завдатку.** Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком. **Притримання.** Право притримання. Обов'язки кредитора, який притримує річ у себе. Розпорядження річчю, яку притримує кредитор. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор.

#### **Тема 23. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ОДНОСТОРОННІХ**

## **ДІЙ. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ БЕЗ ОГолоШЕННЯ КОНКУРСУ. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КОНКУРСУ.**

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. Зміст завдання. Строк (термін) виконання завдання. Зміна умов публічної обіцянки винагороди. Правові наслідки виконання завдання. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Право на оголошення конкурсу. Умови конкурсу. Зміна умов конкурсу. Відмова від проведення конкурсу. Переможець конкурсу. Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс. Права переможця конкурсу. Повернення учаснику конкурсу речі, поданої на конкурс.

## **Тема 24. ВЧИНЕННЯ ДІЙ В МАЙНОВИХ ІНТЕРЕСАХ ІНШОЇ ОСОБИ БЕЗ ЇЇ ДОРУЧЕННЯ. РЯТУВАННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ЖИТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ, МАЙНА ФІЗИЧНОЇ ЧИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ. СТВОРЕННЯ ЗАГРОЗИ ЖИТТЮ, ЗДОРОВ'Ю, МАЙНУ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ АБО МАЙНУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ.**

Право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.

Усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

## **Тема 25. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ. ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ.**

Загальні положення про відшкодування шкоди. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Зобов'язання із заподіяння шкоди можна визначити як позадогвірні зобов'язання, що виникають внаслідок порушення майнових та особистих немайнових прав потерпілого, мають абсолютний характер, спрямовані на забезпечення найбільш повного відновлення цих прав за рахунок заподіювача шкоди або за рахунок інших осіб, на яких законом покладено обов'язок відшкодування шкоди.

Для застосування деліктної відповідальності як виду цивільно-правової відповідальності необхідно є наявність відповідних умов: а) завданої шкоди; б) протиправності у поведінці заподіювача шкоди; в) причинного зв'язку між першими двома елементами; г) вини заподіювача шкоди.

## **Тема 26. ПОНЯТТЯ ВИДИ ТА ЗМІСТ ДОГОВОРУ. УКЛАДЕННЯ, ЗМІНА ТА РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ**

Поняття та види договору. Свобода договору. Зміст договору. Обов'язковість договору. Типові умови договору. Строк договору. Ціна. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Тлумачення умов договору. Укладення договору. Форма договору. Момент укладення договору.

Пропозиція укласти договір. Прийняття пропозиції. Укладення договору за пропозицією, в якій вказаний строк для відповіді. Укладення договору за пропозицією, в якій не вказаний строк для відповіді. Відповідь про прийняття пропозиції, яка одержана із запізненням. Відповідь про згоду укласти договір на інших умовах. Місце укладення договору. Договір та правові акти органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Вирішення переддоговірних спорів. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах. Підстави для зміни або розірвання договору. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин. Правові наслідки зміни або розірвання договору. Форма зміни або розірвання договору.

## **Тема 27. ДОГОВІР КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ. ОКРЕМІ ДОГОВОРИ КУПІВЛІ – ПРОДАЖУ. ДОГОВІР МІНИ (БАРТЕРУ).**

Загальні положення про купівлю-продаж. Договір купівлі-продажу. Предмет договору купівлі-продажу. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу. Право продажу товару. Обов'язок продавця попередити покупця про права третіх осіб на товар. Обов'язки покупця і продавця у разі пред'явлення третьою особою позову про витребування товару. Відповідальність продавця у разі відсудження товару у покупця. Обов'язок продавця передати товар покупцеві. Строк виконання обов'язку передати товар. Момент виконання обов'язку продавця передати товар. Правові наслідки відмови продавця передати товар. Правові наслідки невиконання продавцем обов'язку передати належності товару та документи, що стосуються товару. Обов'язок продавця зберігати проданий товар. Перехід ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження товару. Кількість товару. Правові наслідки порушення умови договору щодо кількості товару. Асортимент товару. Правові наслідки порушення умови договору щодо асортименту товару. Якість товару. Підтвердження відповідності товару вимогам законодавства. Гарантії якості товару. Обчислення гарантійного строку. Строк придатності товару. Правові наслідки передання товару неналежної якості. Недоліки товару, за які відповідає продавець. Строки виявлення недоліків і пред'явлення вимоги у зв'язку з недоліками проданого товару. Позовна давність, що застосовується до вимог у зв'язку з недоліками проданого товару. Комплектність товару. Комплект товару. Правові наслідки передання некомплектного товару. Тара та упаковка за договором купівлі-продажу. Правові наслідки передання товару з порушенням вимоги про тару та (або) упаковку. Перевірка додержання продавцем умов договору купівлі-продажу. Повідомлення продавця про порушення умов договору купівлі-продажу. Обов'язок покупця прийняти товар. Зберігання товару, не прийнятого покупцем. Ціна товару. Оплата товару. Попередня оплата товару. Продаж товару в кредит. Особливості оплати товару з розстроченням платежу. Страхування товару. Збереження права власності за продавцем.

**Роздрібна купівля-продаж.** Договір роздрібної купівлі-продажу. Публічна пропозиція укласти договір купівлі-продажу. Надання покупцеві інформації про товар. Договір з умовою про прийняття покупцем товару у встановлений строк. Продаж товару за зразками. Продаж товарів з використанням автоматів. Договір з умовою про доставку товару покупцеві. Договір найму-продажу. Ціна та оплата товару. Обмін товару. Права покупця у разі продажу йому товару неналежної якості. Порядок і строки задоволення вимог покупця про заміну товару або усунення недоліків. Відшкодування різниці в ціні у разі заміни товару, зменшення ціни і повернення товару неналежної якості. Відповідальність за шкоду, завдану товаром неналежної якості. Договір міни. Правове регулювання міни. Поняття і значення договору постачання. Сторони в договорі постачання. Структура договірних зв'язок по постачанню. Прямі договори. Кооперовані постачання. Порядок висновку договору постачання. Утримання договору постачання(умови про кількість, якості й асортименті продукції, про терміни, о товару покупцем по кількості і якості. Майнова відповідальність сторін за порушення договору постачання.

### **Тема 28. ДОГОВІР ДАРУВАННЯ. ДОГОВІР РЕНТИ. ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ (ДОГЛЯД).**

Договір дарування. Предмет договору дарування. Форма договору дарування. Сторони у договорі дарування. Обов'язки дарувальника. Прийняття дарунка. Договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому одностороння відмова від договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому. Обов'язок обдаровуваного на користь третьої особи. Правові наслідки порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи. Розірвання договору дарування на вимогу дарувальника. Позовна давність, що застосовується до вимог про розірвання договору дарування. Пожертва. Права жертвувача.

Договір ренти. Форма договору ренти. Сторони у договорі ренти. Передача майна під виплату ренти. Забезпечення виплати ренти. Відповідальність за прострочення виплати ренти. Форма і розмір ренти. Строк виплати ренти. Право платника безстрокової ренти на відмову від договору ренти. Право одержувача безстрокової ренти на розірвання договору ренти. Розрахунки між сторонами у разі розірвання договору ренти. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату безстрокової ренти. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти на певний строк. Поняття договору довічного утримання (догляду). Форма договору довічного утримання (догляду). Сторони в договорі довічного утримання (догляду). Особливості укладення договору довічного утримання (догляду) щодо майна, що є у спільній сумісній власності. Момент виникнення у набувача права власності на майно, передане за договором довічного утримання (догляду). Обов'язки набувача за договором довічного утримання (догляду). Обов'язок набувача забезпечити відчужувача житлом. Грошова оцінка матеріального забезпечення відчужувача. Заміна набувача за договором довічного утримання (догляду). Заміна майна, яке було передане набувачеві за договором довічного утримання (догляду). Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду). Правові наслідки розірвання договору довічного утримання (догляду). Правові наслідки смерті набувача. Правові наслідки припинення юридичної особи-набувача.

### **ТЕМА 29. ДОГОВІР МАЙНОВОГО НАЙМУ (ОРЕНДИ). ДОГОВІР ПРОКАТУ.**

Загальні положення про найм (оренду). Договір найму. Предмет договору найму. Право передавання майна у найм. Плата за користування майном. Строк договору найму. Правові наслідки продовження користування майном після закінчення строку договору найму. Передача майна наймачеві. Правові наслідки непередання майна наймачеві. Якість речі, переданої у найм. Гарантія якості речі, переданої у найм. Права третіх осіб на річ, передану у найм. правонаступництво у разі зміни власника речі, переданої у найм. Страхування речі, переданої у найм. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі. Користування річчю, переданою у найм. Піднайм. Право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані від користування річчю, переданою у найм. Ремонт речі, переданої у найм. Переважні права наймача. Поліпшення наймачем речі, переданої у найм. Наслідки погіршення речі, переданої у найм. Відповідальність за шкоду, що завдана у зв'язку з користуванням річчю, переданою у найм. Припинення договору найму. Право наймодавця відмовитися від договору найму. Розірвання договору найму на вимогу наймодавця. Розірвання договору найму на вимогу наймача. Обов'язки наймача у разі припинення договору найму. Позовна давність, що застосовується до вимог, які випливають із договору найму.

Договір прокату. Предмет договору прокату. Плата за прокат речі. Право наймача на відмову від договору прокату. Особливості договору прокату. Найм (оренда) земельної ділянки. Договір найму земельної ділянки. Найм будівлі або іншої капітальної споруди. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. Державна реєстрація договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. Передача будівлі або іншої капітальної споруди у найм. Надання наймачеві права користування земельною ділянкою. Плата за користуванням. Предмет договору найму.

### **ТЕМА 30. ДОГОВІР НАЙМУ (ОРЕНДА) ЖИТЛА.**

Договір найму житла. Форма договору найму житла. Предмет договору найму житла. Сторони у договорі найму житла. правонаступництво у разі зміни власника житла, переданого у найм. Обов'язки наймача житла. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним. Право наймача та осіб, які постійно проживають разом з ним, на вселення інших осіб у житло. Тимчасові мешканці. Ремонт житла, переданого у найм. Плата за користування житлом. Строк договору найму житла. Переважні права наймача житла. Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі найму житла. Розірвання договору найму житла. Правові наслідки розірвання договору найму житла.

### **Модуль четвертий**

### **Тема 31. ДОГОВІР ПІДРЯДУ. ДОГОВІР ПОБУТОВОГО ПІДРЯДУ. ДОГОВІР. БУДІВЕЛЬНОГО ПІДРЯДУ.**

Загальні положення про підряд. Договір підряду. Генеральний підрядник і субпідрядник. Виконання роботи з матеріалу підрядника та його засобами. Виконання роботи з матеріалу замовника. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу. Ціна роботи. Кошторис. Ощадливість підрядника. Строки виконання роботи. Обставини, про які підрядник зобов'язаний попередити замовника. Правові наслідки невиконання замовником вимог підрядника. Права замовника під час виконання роботи. Сприяння замовника. Невиконання замовником обов'язків за договором. Підряду. Права замовника у разі порушення підрядником договору підряду. Обов'язок замовника прийняти роботу, виконану підрядником. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмета договору підряду або неможливості закінчення роботи. Право підрядника на притримування. Якість роботи. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи. Гарантія якості роботи. Порядок обчислення гарантійного строку. Обов'язок підрядника передати інформацію замовникові. Конфідентційність одержаної сторонами інформації. Позовна давність, що застосовується до вимог щодо неналежної якості роботи. Початок перебігу позовної давності в окремих випадках.

Договір побутового підряду. Форма договору побутового підряду. Гарантії прав замовника. Надання замовникові інформації про роботу. Публічна пропозиція роботи. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу підрядника. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу замовника. Права замовника у разі істотного порушення підрядником договору побутового підряду. Розмір плати за договором побутового підряду. Правові наслідки нез'явлення замовника за одержанням роботи. Будівельний підряд.

Договір будівельного підряду. Право власності на об'єкт будівництва. Проектно-кошторисна документація. Внесення змін до проектно-кошторисної документації. Забезпечення будівництва та оплата робіт. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження об'єкта. Обов'язок підрядника страхувати об'єкт будівництва. Передача та прийняття робіт. Відповідальність підрядника. Гарантії якості у договорі будівельного підряду. Усунення недоліків за рахунок замовника. Відповідальність замовника.

### **Тема 32. ПОСЛУГИ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.**

Договір про надання послуг. Виконання договору про надання послуг. Плата за договором про надання послуг. Відшкодування виконавцеві фактичних витрат за договором про безоплатне надання послуг. Строк договору про надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг. Розірвання договору про надання послуг.

### **Тема 33. ДОГОВІР ПЕРЕВЕЗЕННЯ.**

Загальні положення про перевезення. перевезення вантажу, пасажирів, пошти – за договором перевезення.

### **Тема 34. ДОГОВІР ЗБЕРІГАННЯ.**

Загальні положення про зберігання. Договір зберігання. Форма договору зберігання. Строк зберігання. Правові наслідки відмови поклажодавця від передання речі на зберігання. Обов'язок прийняти річ на зберігання. Зберігання речей, визначених родовими ознаками. Обов'язок зберігача щодо забезпечення схоронності речі. Виконання договору зберігання. Користування річчю, переданою на зберігання. Зміна умов зберігання. Плата за зберігання. Відшкодування витрат на зберігання. Обов'язок поклажодавця забрати річ після закінчення строку зберігання. Обов'язок зберігача повернути річ. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі. Відшкодування збитків, завданих поклажодавцеві. Відшкодування збитків, завданих зберігачеві. Повернення речі на вимогу поклажодавця. Зберігання за законом. Застосування загальних положень про зберігання до окремих його видів. Зберігання на товарному складі. Поняття товарного складу. Договір складського зберігання. Зберігання речей, визначених родовими ознаками, з правом розпоряджання ними. Огляд товару. Зміна умов зберігання та стан товару. Складські документи. Подвійне складське свідоцтво. Права володільця складського та заставного свідоцтва. Передання складського та заставного свідоцтва. Просте складське свідоцтво. Видача товару за подвійним складським свідоцтвом.

### **Тема 35. ОКРЕМІ ВИДИ ДОГОВОРУ ЗБЕРІГАННЯ.**

**Спеціальні види зберігання.** Зберігання речі у ломбарді. Продаж речі, яку поклажодавець не забрав з ломбарду. Зберігання цінностей у банку. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що охороняється банком. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що не охороняється банком. Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту. Зберігання речей у гардеробі організації. Зберігання речей пасажира під час його перевезення. Зберігання речей у готелі. Зберігання речей, що є предметом спору. Зберігання автотранспортних засобів. Договір охорони.

### **Тема 36. ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ.**

Договір страхування. Предмет договору страхування. Форма договору страхування. Істотні умови договору страхування. Момент набрання чинності договором страхування. Сторони у договорі страхування. Укладення договору страхування на користь третьої особи. Співстрахування. Договір перестрахування. Обов'язки страховика. Обов'язки страховальника. Умови та порядок здійснення страхової виплати. Відмова від здійснення страхової виплати. Відповідальність страховика. Перехід до страховика прав страховальника щодо особи, відповідальної за завдані збитки. Зміна страховальника - фізичної особи у договорі страхування. Наслідки припинення юридичної особи – страховальника. Наслідки визнання страховальника - фізичної особи недієздатною або обмеження її цивільної дієздатності. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування. Обов'язкове страхування.

### **Тема 37. ДОГОВІР КОМІСІЇ. ДОГОВІР ДОРУЧЕННЯ.**

Договір комісії. Умови договору комісії. Комісійна плата. Виконання договору комісії. Субкомісія. Виконання договору, укладеного комісіонером з третьою особою. Відступ від вказівок комітента. Право власності комітента. Право комісіонера на притримання речі. Право комісіонера на відрахування з грошових коштів, що належать комітентові. Обов'язок комісіонера зберігати майно комітента. Звіт комісіонера. Прийняття комітентом виконання за договором комісії. Право комісіонера на відшкодування витрат, зроблених ним у зв'язку з виконанням договору комісії. Право комітента на відмову від договору комісії. Право комісіонера на відмову від договору комісії. Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи – комісіонера. Особливості окремих видів комісії.

Договір доручення. Строк договору доручення. Право повіреного на плату. Зміст доручення. Виконання доручення. Особисте виконання договору доручення. Обов'язки повіреного. Обов'язки довірителя. Припинення договору доручення. Наслідки припинення договору доручення. Обов'язки спадкоємця повіреного та ліквідатора юридичної особи – повіреного.

### **Тема 38. ПОЗИКА. КРЕДИТ. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД. ДОГОВІР БАНКІВСЬКОГО РАХУНКУ.**

Договір позики. Форма договору позики. Проценти за договором позики. Обов'язок позичальника повернути позику. Наслідки порушення договору позичальником. Оспорювання договору позики. Забезпечення виконання зобов'язання позичальником. Новація боргу у позикове зобов'язання.

Кредит. Кредитний договір. Форма кредитного договору. Відмова від надання або одержання кредиту. Комерційний кредит. Банківський вклад. Договір банківського вкладу. Форма договору банківського вкладу. Види банківських вкладів. Проценти на банківський вклад. Внесення грошових коштів на рахунок вкладника іншою особою. Договір банківського вкладу на користь третьої особи. Ощадна книжка. Ощадний (депозитний) сертифікат. Договір банківського рахунку. Укладення договору банківського рахунку. Операції за рахунком, що виконуються банком. Кредитування рахунку. Проценти за користування коштами, що знаходяться на рахунку. Підстави списання грошових коштів з рахунку. Черговість списання грошових коштів з рахунку. Правові наслідки неналежного виконання банком операцій за рахунком клієнта. Обмеження права розпоряджання рахунком. Розірвання договору банківського рахунку. Банківська таємниця.

### **Тема 39. ДОГОВІР ПРО РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.**

Види договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Строк ліцензійного договору. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Державна реєстрація договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.

### **Тема 40. ДОГОВІР ПРО СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.**

Загальні положення про спільну діяльність. Договір про спільну діяльність. Форма та умови договору про спільну діяльність. Просте товариство. Договір простого товариства. Вклади учасників. Спільне майно учасників. Ведення спільних справ учасників. Право учасника на інформацію. Спільні витрати та збитки учасників. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями. Розподіл прибутку. Виділ частки учасника на вимогу його кредитора. Припинення договору



простого товариства. Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений.

## ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “ТРУДОВЕ ПРАВО”.

### Модуль 1

#### **Тема 1: Трудове право як галузь права.**

Поняття праці та види трудових відносин у суспільній організації праці.

Становлення і розвиток трудового права України.

Основні права людини в сфері праці. Міжнародно-правові стандарти. Конституція України про соціальні права людини і громадянина в Україні. Конституційні засади права на працю. Заборона примусової праці. Рівність в праці, заборона дискримінації.

Трудове право як одна з галузей права України. Поняття трудового права. Предмет трудового права: трудові відносини працівників і тісно пов'язані з ними суспільні відносини. Особливості методу трудового права.

Поняття і значення повних принципів трудового права. Формулювання і система основних принципів трудового права

Зміст конкретизація основних принципів трудового права.

Сфера дії норм трудового права. Відмежування трудового права від суміжних галузей права (цивільного права, адміністративного права, права соціального забезпечення, цивільного процесу). Система трудового права як галузі права. Система трудового законодавства.

#### **Тема 2: Джерела трудового права**

Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види.

Історія розвитку трудового законодавства. Сучасна система джерел, їх особливості. Загальна характеристика найбільш важливих джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права. Система законів, що регулюють соціально-трудові відносини. Підзаконні акти, що регулюють працю працівників. Акти соціального партнерства. Локальні нормативно-правові акти. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України. Реформа трудового законодавства: основні напрями Проекту Трудового кодексу України. Єдність і диференціація в трудовому праві. Загальне і спеціальне законодавство про працю працівників. Джерела міжнародно-правового регулювання праці.

#### **Тема 3: Правовідносини в сфері трудового права**

Поняття і система правовідносин у трудовому праві. Поняття трудового правовідношення, його особливості. Сторони і зміст трудових правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин. Відмінність трудового правовідношення від суміжних з ним правовідносин: цивільного, адміністративного, соціального забезпечення.

Правовідносини, тісно пов'язані з трудовими, їх види.

#### **Тема 4: Суб'єкти трудового права**

Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Правовий статус суб'єктів, його види і зміст: трудова правосуб'єктність, суб'єктивні права і юридичні обов'язки гарантії прав і обов'язків, відповідальність суб'єктів трудового права.

Громадяни (працівники) як суб'єкти трудового права. Підприємства, установи, організації і фізичні особи як суб'єкти трудового права.

Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Профспілкові органи та інші уповноважені на представництво трудовим колективом органи як суб'єкти трудового права.

Організації роботодавців, об'єднання організацій роботодавців, як суб'єкти трудового права.

Державні органи як суб'єкти трудового права.

#### **Тема 5: Соціальний діалог.**

Соціальний діалог як механізм реалізації соціального партнерства. Рівні та сторони соціального діалогу. Форми соціального діалогу.

Загальна характеристика законодавства про колективні договори і угоди.

Поняття колективного договору. Сторони колективного договору і порядок його укладення. Зміст і структура колективного договору. Реалізація колективного договору, контроль за його виконанням. Відповідальність за порушення колективного договору.

Поняття угоди. Генеральна угода, галузеві і територіальна угоди, їх сторони і зміст. Порядок укладення, зміни угод і контроль за їхнім виконанням.

Колективні переговори. Порядок вирішення розбіжностей під час ведення колективних переговорів.

#### **Тема 6: Основи правового регулювання зайнятості населення і працевлаштування**

Законодавство про зайнятість населення. Поняття, форми зайнятості і державна політика в цій сфері.

Правовий статус безробітного. Поняття безробітного і підходящої роботи. Право громадян на забезпечення зайнятості і працевлаштування.

Поняття, види працевлаштування. Правова організація працевлаштування.

Державна служба зайнятості, її права і обов'язки. Державні гарантії (загальні та додаткові) зайнятості населення. Соціальні гарантії при втраті роботи і безробітті. Деякі особливості працевлаштування окремих категорій громадян.

#### **Тема 7: Трудовий договір**

Поняття і значення трудового договору. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, які пов'язані з працею (підряду, доручення, авторського та ін.). Сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Необхідні і додаткові (факультативні) умови.

Поняття трудової функції і місяця роботи за трудовим правом. Загальний порядок укладення трудового договору, його оформлення. Строк випробування при прийнятті на роботу. Документи, що подаються при прийнятті на роботу.

Трудова книжка працівника.

Строк трудового договору. Укладення трудового договору на невизначений строк, на визначений строк, встановлений за погодженням сторін, на час виконання певної роботи.

Види трудових договорів. Особливості окремих видів трудових договорів: трудовий договір державного службовця; трудовий договір працівника, що приймається за конкурсом; трудовий договір за суміщенням професій (посад); трудовий договір про роботу за сумісництвом та ін.

Поняття переведення на іншу роботу, види переведень.

Переміщення на інше робоче місце. Зміна істотних умов праці. Переведення на іншу роботу в разі виробничої потреби і в разі простою.

Поняття і випадки відсторонення від роботи. Правове регулювання відсторонення від роботи.

Підстави припинення трудового договору. Додаткові підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Додаткові підстави для припинення трудового договору деяких категорій працівників. Оформлення звільнення. Вихідна допомога. Правові наслідки незаконного звільнення.

### **Тема 8: Робочий час і час відпочинку**

Поняття робочого часу і значення його правового регулювання.

Правові норми робочого часу. Поняття і види робочого тижня, робочого дня і робочої зміни.

Нормальна і скорочена тривалість робочого часу, неповний робочий день.

Графіки змінності роботи, вахтовий метод роботи, гнучкі графіки роботи. Режим і облік робочого часу, порядок його встановлення. Ненормований робочий день.

Поденний і підсумований облік робочого часу.

Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. Чергування.

Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня, зміни. Щоденні перерви в роботі. Щотижневі вихідні дні. Святкові і неробочі дні.

Поняття і види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творча відпустка. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Модуль 2.

### **Тема 9: Оплата праці**

Законодавство в сфері оплати праці. Поняття і зміст заробітної плати. Структура заробітної плати: основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні і компенсаційні виплати.

Сфери регулювання заробітної плати: державне регулювання заробітної плати, договірне регулювання заробітної плати.

Організація оплати праці на підприємстві. Тарифна система та її елементи: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

Надбавки і доплати до заробітної плати.

Система заробітної плати та її види (почасова, відрядна).

Преміювання працівників. Винагорода за результатами роботи за рік.

Нормування праці. Норми праці (норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, нормовані виробничі завдання, норми чисельності), відрядні розцінки.

Оплата праці при відхиленні від нормальних умов праці. Обчислення середньої заробітної плати. Індикація заробітної плати. Компенсація втрати частини зарплати у зв'язку з порушенням строків її виплати. Порядок виплати заробітної плати. Відрахування із заробітної плати.

### **Тема 10: Гарантійні і компенсаційні виплати**

Поняття гарантійних і компенсаційних виплат. Гарантійні виплати та їхні види (під час виконання державних або громадських обов'язків; пов'язані з реалізацією права на освіту, безкоштовну професійну підготовку; пов'язані з реалізацією права на відпочинок і охорону здоров'я та ін.). Гарантійні доплати, їхні види.

Обчислення середнього заробітку при гарантійних виплатах і доплатах.

Компенсаційні виплати та їхні види: компенсаційні виплати при службових відрядженнях, при переїзді в іншу місцевість, за невиданий спеціальний одяг і спеціальне взуття, компенсаційні надбавки, амортизаційні виплати та ін.

### **Тема 11: Трудова дисципліна**

Поняття і значення дисципліни праці, засоби її забезпечення.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Обов'язки працівника і роботодавця. Заохочення за успіхи в роботі. Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування.

Дисциплінарна відповідальність працівників та її види. Дисциплінарні стягнення, порядок їх застосування, оскарження і зняття.

Заходи громадського впливу, що застосовуються в разі порушення трудової дисципліни. Повноваження трудових колективів, профспілкових органів, товариських судів в забезпеченні трудової дисципліни.

### **Тема 12: Матеріальна відповідальність сторін трудового договору**

Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації. Підстава і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству.

Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність та її розмір. Повна індивідуальна матеріальна відповідальність і колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.

Визначення розміру шкоди і порядок її відшкодування. Визначення розміру шкоди у випадках, коли її фактичний розмір перевищує номінальний.

Матеріальна відповідальність роботодавця. Підстава, умови відповідальності та її розміри. Матеріальна відповідальність роботодавця при порушенні права працівника на працю. Матеріальна відповідальність роботодавця при ушкодженні здоров'я працівника.

### ***Тема 13: Охорона праці***

Поняття охорони праці, її правове регулювання. Принципи правової охорони праці. Гарантії прав громадян на охорону праці. Організація охорони праці на підприємстві.

Державне управління охороною праці. Участь трудових колективів і профспілок в регулюванні охорони праці.

Міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці.

Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці: фінансування охорони праці; медичні огляди працівників; інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту. Заходи, що забезпечують компенсацію і нейтралізацію шкідливого впливу виробничих чинників (скорочення робочого часу, надання додаткових відпусток, перерв в роботі, видача спеціального одягу, мила та ін.).

Розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях.

Відшкодування роботодавцем шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків.

Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах.

Правила особливої охорони праці жінок, молоді і осіб із пониженою працездатністю.

Нагляд і контроль за охороною праці і відповідальність за її порушення.

### ***Тема 14: Трудові спори і порядок їх вирішення***

Поняття, види і причини виникнення трудових спорів. Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду трудових спорів. Підвідомчість трудових спорів.

Комісії по трудових спорах (КТС), їх організація і компетенція. Порядок і строки розгляду індивідуальних трудових спорів в КТС.

Розгляд індивідуальних трудових спорів в суді. Трудові спори, що безпосередньо розглядаються судом.

Порядок вирішення колективних трудових спорів. Право на страйк і його реалізація. Правові наслідки законного і незаконного страйку.

### ***Тема 15: Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю***

Органи, що здійснюють нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю, їх повноваження. Державний нагляд і контроль. Громадський нагляд і контроль.

## ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЛОВОДСТВА”.

### Модуль 1 “Документування”

#### **Тема 1. Документ як система : поняття, функції, нормативно – правове регулювання**

Предмет і завдання курсу. Інформація як складова документу. Основні елементи діловодства. Документ як система: поняття, значення, класифікація, правила створення та оформлення. Формуляр – зразок.

#### **Тема 2. Організаційно – правові засади електронного документообігу.**

Поняття електронний документ, електронний цифровий підпис. Аналіз законодавства в сфері використання електронних документів. Порядок використання електронних документів та електронного цифрового підпису. Сучасний стан питання застосування інформаційних технологій в діловодстві.

#### **Тема 3. Особливості оформлення різних видів службових документів: інформаційно-довідкові, організаційно-розпорядчі**

Правила оформлення реквізитів основних видів інформаційно – довідкових документів: службові листи, факс, службова телеграма, телефонограма, звіт, довідка, акт, доповідна записка, пояснювальна записка, прес – реліз; документів колегіальних органів інформаційної спрямованості: протокол, витяг з протоколу; офіційно – особистих документів: доручення, заява, посвідчення, розписка. Правила оформлення реквізитів основних видів організаційних документів: статут, положення, інструкції, правила; розпорядчих документів, що видаються на принципах єдиноначальності: наказ, витяг з наказу, розпорядження, офіційне доручення; розпорядчих документів, що видаються колегіальними органами: ухвала, постанова, рішення.

#### **Тема 4. Особливості оформлення різних видів службових документів: кадрові, в договірній і претензійній роботі, фінансові, особово-офіційні**

Поняття документації з кадрових питань і порядок її ведення. Правове регулювання оформлення, користування та збереження основних видів документації з кадрових питань: наказ, заява, трудова книжка, характеристика, автобіографія, резюме, рекомендаційний лист, анкета, особовий листок, пропозиція, скарга. Порядок формування особової справи. Основні види документів договірної, претензійної роботи: договір, протокол розбіжностей до договору, комерційний акт, претензія. Особливості складання та оформлення. Особливості складання та оформлення основних видів обліково – фінансових документів: квитанція, накладна, заявка, відомість.

### **Модуль 2 “Технологічні прийоми роботи з документами”**

#### **Тема 5. Організація служби діловодства на підприємстві**

Поняття, мета, функції служби справочинства на підприємстві, установі, організації. Організаційні форми та структура служби справочинства. Нормативно – правова регламентація діяльності служби справочинства. Поняття документообіг. Частина документообігу – документопотік. Види документопотоків.

#### **Тема 6. Прийом, попередній розгляд документів**

Нормативна регламентація правил прийому, попереднього розгляду та реєстрації документів.

#### **Тема 7. Реєстрація документів**

Значення та задачі реєстрації документів. Загальні правила реєстрації. Форми реєстрації. Порядок направлення на виконання документа та робота виконавця з документами.

#### **Тема 8. Контроль за виконанням документів**

Загальні положення про контроль виконання документів. Строки виконання документів. Види та форми контролю.

#### **Тема 9. Організація поточного зберігання документів. Номенклатура справ.**

Номенклатура справ. Загальні вимоги до номенклатури справ. Види номенклатури. Складання заголовка справ. Розробка класифікаційної схеми. Індексція справ. Порядок оформлення та засвідчення номенклатури справ. Формування справ. Зберігання справ.

#### **Тема 10. Підготовка справ до архівного зберігання**

Підготовка справ до архівного зберігання. Експертиза цінності документів.

## ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО”.

### Загальна частина МОДУЛЬ ПЕРШИЙ

#### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

##### **Тема 1. Поняття, завдання та система кримінального права України. Принципи кримінального права України.**

Поняття кримінального права. Завдання та система кримінального права України. Предмет кримінального права України. Задачі та система кримінального права України. Принципи кримінального права. Кримінальне право та інші отрасли права. Наука кримінального права.

##### **Тема 2. Закон України про кримінальну відповідальність.**

Поняття, завдання та функції законодавства України про кримінальну відповідальність. Поняття та структура Закону України про кримінальну відповідальність. Дія Закону України про кримінальну відповідальність у часі. Дія Закону України про кримінальну відповідальність у просторі та по колу осіб. Тлумачення Закону України про кримінальну відповідальність.

##### **Тема 3. Поняття кримінального правопорушення.**

Поняття та ознаки кримінального правопорушення. Класифікація кримінальних правопорушень. Кримінальні правопорушення та інші правопорушення. Склад кримінального правопорушення, його структура. Види складів кримінальних правопорушень.

##### **Тема 4. Кримінальна відповідальність.**

Поняття кримінальної відповідальності. Підстави кримінальної відповідальності. Стадії кримінальної відповідальності: погроза кримінальної відповідальності та встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення; притягнення до кримінальної відповідальності; розгляд справи у суді та встановлення покарання; виконання покарання; строк судимості.

### МОДУЛЬ ДРУГИЙ

#### СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ

##### **Тема 5. Об'єкт та предмет кримінального правопорушення.**

Класифікація об'єктів кримінального правопорушення. Поняття предмету кримінального правопорушення та його місце в структурі складу злочину. Відмінність предмету кримінального правопорушення від об'єкту кримінального правопорушення. Види об'єктів кримінального правопорушення. Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення та його види.

##### **Тема 6. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення.**

Поняття об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Діяння як обов'язковий елемент об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Суспільно небезпечні наслідки та причинний зв'язок між діянням і наслідками. Факультативні елементи об'єктивної сторони кримінального правопорушення.

##### **Тема 7. Суб'єкт кримінального правопорушення.**

Поняття суб'єкту кримінального правопорушення та його ознаки. Неосудність. Відповідальність за кримінальні правопорушення, скоєні в стані сп'яніння. Поняття спеціального суб'єкта. Осудність як необхідна умова кримінальної відповідальності. Застосування до неосудних осіб заходів примусового та медичного характеру. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.

##### **Тема 8. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення.**

Умисел як форма вини. Поняття суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Необережність як форма вини. Види необережності. Складна форма вини. Помилка та її вплив на кримінальну відповідальність. Мотив і ціль (мета) скоєння кримінального правопорушення.

##### **Тема 9. Обставини, які виключають кримінальну протиправність діяння**

Поняття і види обставин, які викликають суспільну небезпечність і протиправність діяння. Поняття необхідної оборони як інституту кримінального права. Ознаки необхідної оборони. Уявна оборона. Перевищення меж необхідної оборони. Поняття крайньої необхідності та умови правомірності крайньої необхідності. Відміна крайньої необхідності від необхідної оборони. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення, та умови його правомірності. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Відповідальність за виконання кримінально протиправного наказу. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

### МОДУЛЬ ДРУГИЙ

##### **Тема 10. Стадії вчинення навмисного кримінального правопорушення.**

Значення встановлення стадій кримінального правопорушення для кримінальної відповідальності та призначення покарання. Готування до кримінального правопорушення. Види підготовчих дій. Відмінність замаху від готування та від закінченого кримінального правопорушення. Обставини, що враховуються судом при призначенні покарання за незакінчене кримінальне правопорушення. Добровільна відмова від вчинення кримінального правопорушення. Діяльне каяття у вчиненому кримінальному правопорушенні.

##### **Тема 11. Співучасть у кримінальному правопорушенні.**

Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті. Форми співучасті. Види співучасників за Кримінальним кодексом України та їх характеристика. Відповідальність за причетність до кримінального правопорушення. Виконавець та співвиконавець. Екссес виконавця.

##### **Тема 12. Множинність кримінальних правопорушень.**

Поняття і види множинності кримінальних правопорушень. Сукупність кримінальних правопорушень. Види сукупності кримінальних правопорушень. Повторність кримінальних правопорушень. Види повторності кримінальних правопорушень.

Рецидив кримінальних правопорушень. Види рецидиву кримінальних правопорушень. Відмінність рецидиву кримінальних правопорушень від повторності кримінальних правопорушень та сукупності кримінальних правопорушень.

#### **Тема 13. Звільнення від кримінальної відповідальності.**

Поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності. Проблеми систематизації окремих різновидів звільнення від кримінальної відповідальності. Особливості окремих різновидів звільнення від кримінальної відповідальності в теорії кримінального права. Загальна характеристика окремих видів звільнення від кримінальної відповідальності, передбачених Особливою частиною Кримінального кодексу України.

#### **Тема 14. Поняття, мета та види покарання.**

Поняття покарання за Кримінальним кодексом України. Ознаки покарання. Покарання в системі заходів кримінально – правового впливу. Мета покарання за Кримінальним кодексом України. Кара, виправлення засуджених, загальна та соціальна превенція як окремі цілі покарання. Основні та додаткові покарання.

#### **Тема 15. Призначення покарання.**

Загальні засади призначення покарання за Кримінальним кодексом України. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень. Призначення покарання за сукупністю вироків. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання.

#### **Тема 16. Звільнення від покарання і подальшого відбування покарання. Погашення та зняття судимості.**

Підстави і види звільнення від покарання і його відбування. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної безпеки. Звільнення від покарання в зв'язку з втратою суспільної безпеки діяння. Звільнення від покарання у зв'язку з закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно – дострокове звільнення від покарання, заміна покарання більш м'яким. Звільнення від покарання в зв'язку з актами амністії чи помилування. Поняття судимості. Часові межі судимості. Обставини, які зумовлюють визнання особи такою, що не має судимості. Загально – правові та кримінально – правові наслідки судимості. Погашення та зняття судимості.

#### **Тема 17. Примусові заходи медичного та виховного характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.**

Правова природа примусових заходів медичного характеру та примусового лікування. Види примусових заходів медичного характеру. Підстави застосування примусових заходів медичного характеру. Поняття та види примусових заходів виховного характеру. Мета та доцільність використання примусових заходів медичного та виховного характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

#### **Тема 18. Особливості кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх.**

Неповнолітні та малолітні як особливі суб'єкти охоронних кримінально – правових відносин. Примусові заходи виховного характеру, що застосовуються до особи, яка вчинила суспільно-небезпечне діяння до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Підстави звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності з застосуванням примусових заходів виховного характеру. Види покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх. Призначення покарань неповнолітнім. Звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.

### **Особлива частина**

#### **МОДУЛЬ ТРЕТІЙ**

#### **ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ЖИТТЯ, ЗДОРОВ'Я, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ, ВЛАСНОСТІ ТА ІНШИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА.**

#### **Тема 19. Поняття, система та значення Особливої частини кримінального права.**

Поняття та система Особливої частини кримінального права. Значення та функції Особливої частини кримінального права. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень.

#### **Тема 20. Злочини проти основ національної безпеки.**

Поняття злочинів проти основ національної безпеки. Види злочинів проти основ національної безпеки. Злочини, що посягають на політичну основу України. Злочини, що посягають на економічну основу України. Злочини, що посягають на зовнішню безпеку України. Злочини, які посягають на мир та мирне співіснування держав.

#### **Тема 21. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.**

Поняття кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Кримінально – правова характеристика умисного вбивства. Вбивство з необережності. Поняття та види тілесних ушкоджень. Скоєння кримінальних правопорушень проти здоров'я особи медичним працівником. Зараження венеричною хворобою, вірусом імунодефіциту людини. Насильницьке донорство.

#### **Тема 22. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.**

Поняття і види кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Поняття захоплення заручників. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо переданої людини. Незаконне поміщення в психіатричний заклад. Поняття експлуатації дітей.

#### **Тема 23. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.**

Загальна кримінально – правова характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Поняття статевої свободи і статевої недоторканності. Правовий аналіз згвалтування. Статеві зносини з особою, яка не досягла 16-річного віку. Поняття розбещення неповнолітніх.

#### **Тема 24. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина.**

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Кримінальні правопорушення проти виборчих прав громадянина України. Кримінальні правопорушення, що посягають на рівність конституційних прав громадян та їх рівність перед законом. Кримінальні правопорушення, що посягають на нормальний розвиток неповнолітніх. Кримінальні правопорушення, що посягають на трудові права громадян. Кримінальні правопорушення, що посягають на об'єкти інтелектуальної і промислової власності. Кримінальні

правопорушення, що посягають на свободу світогляду та віросповідання. Незаконні дії щодо усиновлення. Кримінальні правопорушення, що посягають на соціальні та культурні права громадян. Аналіз складу кримінального правопорушення у виді невиплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат.

#### **Тема 25. Кримінальні правопорушення проти власності.**

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти власності. Поняття розкрадання майна та його види. Форми розкрадання майна і його види. Кримінально – правова характеристика обставин, що обтяжують різні форми розкрадання чужого майна. Значення розміру викраденого для кваліфікації розкрадання. Розбій з метою заволодіння власністю. Розкрадання шляхом шахрайства. Вимагання. Корисливі посягання на власність за відсутності ознак розкрадання. Кримінально – правова характеристика придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, кримінально протиправним шляхом. Розкрадання шляхом привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Розкрадання в особливо великих розмірах.

#### **Тема 26. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.**

Загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Види кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок здійснення господарської діяльності. Характеристика предметів та ознак об'єктивної сторони кримінальних правопорушень, що посягають на встановлений порядок виготовлення та використання документів у господарській діяльності. Склад злочину у виді контрабанди. Аналіз складу злочину у виді незаконного виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів. Аналіз складу злочину у виді протидії законній господарській діяльності. Аналіз складу злочину у виді легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом”.

#### **Тема 27. Кримінальні правопорушення проти довкілля.**

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти довкілля. Види кримінальних правопорушень проти довкілля. Відмежування кримінальних правопорушень проти довкілля від кримінальних правопорушень проти власності. Кримінальні правопорушення проти екологічної безпеки. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання землі та її надр. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання водних ресурсів та атмосферного повітря. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання об'єктів флори та фауни.

#### **Тема 28. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.**

Поняття та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадської безпеки. Види кримінальних правопорушень проти громадської безпеки. Кримінально – правова характеристика створення злочинної організації. Форми та ознаки бандитизму. Терористичний акт: аналіз юридичних складів злочину. Кримінальні правопорушення у сфері незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибухівкою. Кримінальні правопорушення у сфері порушення правил, що забезпечують громадську безпеку. Характеристика інших кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.

#### **Тема 29. Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва.**

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва. Види кримінальних правопорушень проти виробництва. Поняття робіт з підвищеною небезпекою, вибухонебезпечного підприємства. Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою.

### **МОДУЛЬ ЧЕТВЕРТИЙ**

#### **Тема 30. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.**

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Види кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Аналіз юридичних складів кримінальних правопорушень, передбачених ст. 276 КК України, відмінність цього кримінального правопорушення від кримінальних правопорушень, передбачених ст. 281 та 286 КК України. Кримінально – правова характеристика порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Аналіз юридичних складів злочину, передбаченого ст. 278 КК України. Аналіз складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286 КК України, відмінність цього кримінального правопорушення від злочину, передбаченого ст. 278 КК України. Відповідальність за порушення діючих на транспорті правил.

#### **Тема 31. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.**

Поняття і загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадського порядку. Групове порушення громадського порядку. Масові заворушення. Аналіз юридичного складу кримінального правопорушення у виді хуліганства. Поняття і загальна характеристика кримінальних правопорушень проти моральності. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію. Аналіз юридичних складів кримінального правопорушення, передбаченого ст. 303 КК України. Втягнення неповнолітніх протиправну діяльність.

#### **Тема 32. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.**

Кримінально – правова характеристика кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Види кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів. Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів. Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів.

#### **Тема 33. Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.**

Загальна характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації. Кримінальні правопорушення, що порушують правила охорони та



зберігання державної чи службової таємниці. Кримінальні правопорушення, що порушують встановлений порядок перетинання державного кордону України та правила переміщення через її митний кордон окремих предметів. Кримінальні правопорушення, що порушують встановлений порядок комплектування Збройних сил України.

**Тема 34. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів**

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів. Види кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальних правопорушень проти журналістів. Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів або демонстрацій. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Поняття державного чи громадського діяча як потерпілого від злочину, передбаченого ст. 346 КК України. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу, відмежування цього кримінального правопорушення від втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця. Кримінально – правова характеристика перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця. Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження.

## МОДУЛЬ ВОСЬМИЙ

### КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРІВ, СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ТА МИРУ І БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА.

**Тема 35. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно – обчислювальних машин, систем та комп'ютерних мереж.**

Загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин, систем та комп'ютерних мереж. Інформація як предмет чи засоби (знаряддя) вчинення інформаційних злочинів. Аналіз складу кримінального правопорушення у виді незаконного втручання в роботу електронно – обчислювальних машин, систем та комп'ютерних мереж. Об'єктивна сторона злочину у виді порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється. Безпека комп'ютерної інформації як об'єкт кримінально – правової охорони.

**Тема 36. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.**

Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Поняття неправомірної вигоди. Аналіз юридичних складів злочину у виді прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Склад злочину у виді незаконного збагачення. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі. Службова недбалість. Службове підроблення.

**Тема 37. Кримінальні правопорушення проти правосуддя.**

Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти правосуддя. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою. Кримінально – правова характеристика притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності. Втручання в діяльність судових органів, відмежування цього злочину від погрози або насильства щодо судді, народного засідателя чи присяжного. Приховування злочинів. Кримінально – правова характеристика злісної непокори вимогам адміністративної установи виконання покарань. Аналіз юридичного складу злочину у виді порушення правил адміністративного нагляду. Аналіз складу злочину у виді посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги.

**Тема 38. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби.**

Поняття військового кримінального правопорушення. Відмежування непокори від опору начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків. Аналіз складу злочину у виді погрози або насильства щодо начальника. Аналіз юридичних складів злочину “порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості”. Аналіз юридичного складу злочину “дезертирство”, відмежування цього злочину від самовільного залишення військової частини або місця служби. Аналіз складу злочину “порушення правил володіння або експлуатації машин”. Аналіз складу злочину “порушення правил кораблеводіння”. Аналіз складу злочину “Порушення статутних правил несення прикордонної служби”.

**Тема 39. Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.**

Загальна характеристика і види кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Кримінальна характеристика злочинів проти миру. Аналіз злочинів проти безпеки людства. Злочини, які посягають на міжнародний правопорядок. Засоби ведення війни, заборонені міжнародним правом. Застосування зброї масового знищення.

## ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”.

### Модуль 1. Основні положення, загальні засади та учасники кримінального провадження.

#### Тема 1. Основні положення кримінального процесу.

Кримінальний процес як наука. Кримінальний процес як галузь права. Юридичні джерела кримінального процесу. Основні положення нового кримінально — процесуального законодавства. Історія розвитку кримінально-процесуального права в Україні. Співвідношення кримінального процесу з іншими галузями права. Процесуальна форма. Задачі кримінального процесу. Система кримінального процесу. Дія кримінально-процесуального закону в просторі та часі.

#### Тема 2. Загальні засади кримінального провадження.

Поняття та значення принципів кримінального процесу. Класифікація принципів кримінального процесу. Закріплення принципів кримінального процесу в Конституції України і КПК та їх значення. Практичне значення принципів кримінального процесу. Система принципів кримінального судочинства. Конституційні принципи кримінального процесу. Інші принципи кримінального процесу. Дія принципів у різних стадіях кримінального процесу.

#### Тема 3. Суб'єкти кримінального провадження.

Поняття суб'єктів кримінального процесу. Класифікація суб'єктів кримінального процесу. Кримінально-процесуальні функції суб'єктів процесу. Державні органи та службові особи, які ведуть кримінальний процес, їх процесуальний статус. Суд як орган судової влади згідно з Конституцією України, його функції та повноваження. Прокурор, його функції та повноваження у кримінальному процесі. Слідчий, його функції та повноваження. Органи дізнання, їх функції та повноваження.

#### Тема 4. Учасники кримінального провадження.

Особи, які захищають свої інтереси або інтереси тих, кого вони представляють у кримінальному процесі. Підозрюваний, обвинувачений, їх процесуальне становище. Захисник, його обов'язки та права. Потерпілий. Підстави та порядок визнання особи потерпілою. Цивільний позов у кримінальній справі. Законні представники обвинуваченого, підозрюваного, потерпілого. Представники у кримінальному процесі. Особи, які відіграють допоміжну роль у кримінальному процесі.

### Модуль 2. Доказування та досудове розслідування.

#### Тема 1. Докази і доказування у кримінальному провадженні.

Поняття і значення кримінально-процесуального доказування. Зміст та значення теорії доказів у кримінальному процесі. Предмет і межі доказування. Поняття доказу у кримінальному процесі. Належність та допустимість доказів. Мета доказування. Способи збирання доказів та їхніх процесуальних джерел. Способи перевірки доказів та їх джерел. Оцінка доказів. Класифікація доказів у кримінальному процесі. Характеристика джерел доказів.

#### Тема 2. Заходи забезпечення кримінального провадження.

Заходи забезпечення та підстави їх застосування. Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик та привід. Накладення грошового стягнення. Тимчасова заборона користування спеціальним правом. Відсторонення від посади. Тимчасовий доступ до речей та документів. Тимчасове вилучення майна. Арешт майна. Затримання особи як підозрюваної. Затримання особи на підставі ухвали слідчого судді. Затримання особи без ухвали слідчого судді, суду.

#### Тема 3. Запобіжні заходи та затримання особи.

Поняття заходів кримінально-процесуального примусу. Види запобіжних заходів. Порядок обрання запобіжних заходів. Порядок зміни та скасування запобіжних заходів. Обставини, які слід враховувати при застосуванні запобіжних заходів. Приводи і порядок застосування приводу. Взяття під варту як запобіжний захід, строки тримання обвинуваченого під вартою.

#### Тема 4. Досудове розслідування.

Поняття та завдання порушення кримінальної справи. Приводи та підстави до порушення кримінальної справи. Дізнання у справах, які не є тяжкими. Дізнання у справах про тяжкі злочини. Поняття невідкладних слідчих дій. Підслідність кримінальних справ. Забезпечення прав учасників попереднього розслідування. Види слідчих процесуальних документів. Поняття та значення слідчих дій. Загальні умови правомірності проведення слідчих дій. Характеристика слідчих дій, передбачених кримінально — процесуальним законом. Загальні реквізити протоколу слідчої дії.

#### Тема 5. Зупинення та закінчення досудового розслідування.

Зупинення досудового слідства, його підстави. Процесуальний порядок зупинення досудового слідства. Закінчення попереднього слідства. Форми закінчення досудового слідства. Звільнення особи від кримінальної відповідальності.

### Модуль 3. Судове провадження.

#### Тема 1. Судове провадження у I інстанції.

Поняття та значення підсудності кримінальних справ. Суть, завдання та значення стадії попереднього розгляду справи в суді. Питання, які підлягають з'ясуванню при попередньому розгляді справи. Випадки повернення справи на додаткове розслідування. Дії, пов'язані з підготовкою до розгляду справи в судовому засіданні.

#### Тема 2. Особливі порядки провадження у суді I інстанції.

Спрощене провадження. Розгляд обвинувального акту в спрощеному провадженні. Провадження в суді присяжних. Права та обов'язки присяжних. Відсторонення присяжних. Порядок наради та голосування в суді присяжних.

#### Тема 3. Провадження у суді апеляційної інстанції.

Види судових рішень, що підлягають апеляційному оскарженню. Право на апеляційне оскарження. Порядок та строки апеляційного провадження. Дії суду по надходженні апеляційної скарги, наслідки подання апеляційної скарги. Підготовка до апеляційного провадження. Апеляційний розгляд. Повноваження суду апеляційної інстанції по результатам розгляду апеляційної скарги, види рішень. Підстави скасування рішення суду I інстанції. Принципи апеляційного розгляду справ.

#### Тема 4. Провадження у суді касаційної інстанції.

Види судових рішень, що підлягають касаційному оскарженню. Право на касаційне оскарження. Порядок та строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційного провадження. Дії суду після надходження касаційної скарги. Касаційний розгляд. Принципи касаційного розгляду справ. Рішення суду касаційної інстанції, зміст ухвали суду касаційної інстанції.

#### **Модуль 4. Спеціальні питання кримінального провадження.**

##### **Тема 1. Провадження у Верховному Суді України.**

Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України. Строки подачі заяв про перегляд судового рішення. Вимоги до заяви про перегляд судового рішення та порядок його подання. Підготовка до перегляду судового рішення та порядок розгляду справи Верховним судом. Повноваження Верховного Суду. Види рішень Верховного Суду України.

##### **Тема 2. Провадження за нововиявленими обставинами.**

Підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими обставинами. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Судові рішення за результатами перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

##### **Тема 3. Особливі порядки кримінального провадження.**

Кримінальне провадження на основі угод. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Особливості провадження в справах про кримінальні правопорушення неповнолітніх. Особливості порушення і попереднього слідства в справах про кримінальні правопорушення неповнолітніх. Особливості затримання і взяття під варту неповнолітнього. Особливості провадження в справах про суспільно небезпечні діяння, скоєні особами, які не досягли віку кримінальної відповідальності. Особливості провадження в справах приватного обвинувачення. Поняття протокольної форми досудової підготовки матеріалів. Порядок порушення кримінальної справи по матеріалам перевірки. Категорії кримінальні правопорушення, по яких застосовується протокольна форма досудової підготовки матеріалів. Підстави для застосування примусових заходів медичного характеру. Заходи примусового медичного характеру, що здійснюються лікувальними закладами органів охорони здоров'я. Особливості попереднього слідства в справах про неосудних та осіб, що захворіли душевною хворобою після вчинення злочину. Участь захисника по справам неосудних.

##### **Тема 4. Порядок виконання судових рішень.**

Завдання стадії виконання вироку в кримінальному процесі України. Набрання вироком суду законної сили. Порядок і строки звернення вироку до виконання. Процесуальні питання, які вирішуються судом у зв'язку з виконанням вироку. Умови, підстави і порядок умовно-дострокового звільнення від відбування покарання або заміни покарання більш м'яким. Порядок і підстави заміни покарання іншим покаранням. Питання, що виникають при виконанні вироків внаслідок їх недоліків.

## ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”.

### I Модуль

#### Вступ до адміністративного права. Суб'єкти адміністративного права. Функції, форми та методи державного управління

##### Змістовий модуль 1. Адміністративне право та державне управління

###### Тема 1. Державне управління і виконавча влада

Управління як соціальне явище. Мета та види управління. Поняття, сутність і ознаки державного управління. Суб'єкти та об'єкти державного управління. Принципи державного управління, їх види. Сутність виконавчої влади. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права.

###### Тема 2. Предмет, метод і система адміністративного права

Адміністративне право як галузь права. Предмет адміністративного права. Зв'язки адміністративного права з іншими галузями права. Метод адміністративного права. Принципи адміністративного права, особливості їх класифікації. Система адміністративного права. Наука адміністративного права.

###### Тема 3. Адміністративно-правові норми

Поняття “адміністративно-правова норма”. Особливості норм адміністративного права. Структура норм адміністративного права. Види адміністративно-правових норм. Реалізація адміністративно-правових норм. Поняття “джерело адміністративного права”. Система та види джерел адміністративного права. Конституція як основне джерело адміністративного права. Систематизація адміністративного права.

###### Тема 4. Адміністративно-правові відносини

Поняття “адміністративно-правові відносини”. Особливості адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Суб'єкти та об'єкти адміністративно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни або припинення адміністративно-правових відносин.

##### Змістовий модуль 2. Суб'єкти адміністративного права

###### Тема 5. Громадяни, громадські об'єднання та політичні партії – як суб'єкти адміністративного права

Поняття та складові адміністративно-правового статусу громадянина. Адміністративна правоздатність громадянина. Адміністративна дієздатність громадянина. Права та обов'язки громадян у сфері державного управління. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.

Поняття і види громадських об'єднань. Порядок створення громадських об'єднань та припинення їх діяльності. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань.

Політичні партії, порядок їх реєстрації. Адміністративно-правовий статус політичних партій.

###### Тема 6. Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права

Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади. Місце органів виконавчої влади в системі державного апарату. Види органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України в системі органів державної влади.

Центральні органи виконавчої влади, їх види. Міністерства в системі центральних органів виконавчої влади. Інші центральні органи виконавчої влади в організаційно-правовому механізмі виконавчої влади.

Система місцевих органів виконавчої влади. Правові засади організації та діяльності місцевих органів виконавчої влади. Основні завдання і функції місцевих органів виконавчої влади. Принципи і форми діяльності місцевих органів виконавчої влади. Повноваження місцевих державних адміністрацій. Акти місцевих державних адміністрацій. Територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

###### Тема 7. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права

Державна служба: поняття, види і принципи. Право на державну службу. Правове регулювання державної служби. Основні напрями державної політики у сфері державної служби.

Державні службовці: поняття і види. Посада та посадова особа: співвідношення понять. Основні права та обов'язки державних службовців. Етика поведінки державного службовця.

Проходження служби в державних органах та їх апараті: поняття і стадії. Прийняття на державну службу. Обмеження, пов'язані з прийняттям та перебуванням на державній службі. Патронатна служба. Випробування при прийнятті на державну службу. Декларування доходів державних службовців. Службова кар'єра. Класифікації посад державних службовців. Ранги державних службовців. Стажування державних службовців. Навчання і підвищення кваліфікації державних службовців. Відповідальність державних службовців. Підстави припинення державної служби.

##### Змістовий модуль 3. Функції, форми та методи державного управління

###### Тема 8. Функції, форми та методи державного управління

Поняття функцій державного управління. Види функцій державного управління.

Поняття і види форм державного управління. Правові та не правові форми державного управління: поняття та юридичне значення.

Правові акти державного управління та їх юридичне значення. Вимоги до актів державного управління та наслідки їх недотримання. Класифікація актів державного управління. Дія актів державного управління. Адміністративний договір як форма державного управління: ознаки, суб'єктний склад, особливості правового регулювання та сфера застосування.

Поняття “адміністративно-правові методи” (методи державного управління). Місце адміністративно-правових методів у механізмі державного управління, їх співвідношення з формами та функціями державного управління. Загальні ознаки адміністративно-правових методів. Класифікація методів державного управління.

###### Тема 9. Адміністративний примус у державному управлінні

Сутність та види державного примусу. Адміністративний примус як вид державного примусу. Поняття та риси

адміністративного примусу. Класифікація заходів адміністративного примусу. Поняття, види та особливості застосування заходів адміністративного запобігання та адміністративного припинення. Органи, уповноважені застосовувати заходи припинення правопорушень.

## II Модуль

### Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність. Законність і дисципліна в державному управлінні

#### Змістовий модуль 4. Відповідальність за адміністративним правом

##### **Тема 10. Поняття та риси адміністративної відповідальності, її законодавчі основи. Адміністративне правопорушення, його склад**

Поняття та суть адміністративної відповідальності. Основні риси адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.

Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості і місце в системі національного законодавства. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.

Зміст та завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення. Повноваження місцевих рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.

Поняття “адміністративне правопорушення”, його ознаки та відмінність від інших видів правопорушень.

Склад адміністративного правопорушення. Загальний, родовий та безпосередній об’єкти адміністративного правопорушення. Об’єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб’єкт адміністративного правопорушення. Вина як основна ознака суб’єктивної сторони адміністративного правопорушення, її форми. Обставини, що виключають відповідальність за адміністративне правопорушення. Обставини, що пом’якшують чи обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Накладення стягнення при вчиненні кількох адміністративних правопорушень. Передача матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації або трудового колективу.

Звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення.

##### **Тема 11. Система та види адміністративних стягнень. Правила і строки накладення адміністративних стягнень**

Поняття і класифікація адміністративних стягнень. Цілі та види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх. Загальні правила і строки накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення. Обчислення строків та строки накладення адміністративних стягнень. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню. Покладення обов’язку відшкодувати заподіяну шкоду.

#### Змістовий модуль 5. Адміністративний процес

##### **Тема 12. Адміністративний процес: зміст і загальні риси. Структура адміністративного процесу. Види проваджень в адміністративних справах**

Поняття “адміністративний процес”, його зміст і риси. Принципи адміністративного процесу. Система суб’єктів адміністративного процесу.

Структура адміністративного процесу: провадження, стадії, етапи, дії. Провадження в адміністративних справах, їх види.

Поняття і риси адміністративної юрисдикції.

##### **Тема 13. Завдання, порядок і стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення**

Поняття “провадження у справах про адміністративні правопорушення”. Завдання та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення. Особи, які мають право складати протокол про адміністративне правопорушення. Зміст протоколу про адміністративне правопорушення. Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається. Особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Місце й строки розгляду справи про адміністративне правопорушення. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Види постанов по справах про адміністративні правопорушення. Зміст постанови по справі про адміністративне правопорушення. Оскарження та опротестування постанови по справі про адміністративне правопорушення. Рішення по скарзі на постанову по справі про адміністративне правопорушення. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

##### **Тема 14. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення**

Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, мета їх застосування та види. Порядок застосування і строки адміністративного затримання.

Право на оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, шляхи його реалізації.

Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення: поняття і критерії визначення.

##### **Тема 15. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні**

Поняття та риси адміністративної юстиції. Адміністративна юстиція у структурі предмета адміністративного права. Моделі адміністративної юстиції. Особливості становлення адміністративної юстиції в Україні. Кодекс адміністративного судочинства України, його структура. Адміністративне судочинство: поняття та завдання. Принципи адміністративного судочинства. Юрисдикція адміністративних судів. Підсудність адміністративних справ. Право на звернення до адміністративного суду.

##### **Тема 16. Способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні: загальна характеристика**

Поняття “законність і дисципліна в державному управлінні”. Співвідношення законності і дисципліни. Способи забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні.

#### **Тема 17. Контроль у державному управлінні**

Контроль у державному управлінні, його сутність та юридичні підстави. Відмінність контролю від нагляду. Види контролю в державному управлінні. Контроль законодавчої влади. Контроль виконавчої влади. Судовий контроль як специфічний вид контролю в державному управлінні. Контрольні повноваження спеціалізованих контролюючих органів. Державний та недержавний контроль в управлінні: їх співвідношення.

#### **Тема 18. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні**

Звернення громадян та їх види. Вимоги до звернень громадян. Порядок розгляду звернень громадян згідно з Законом України “Про звернення громадян”.

#### **Тема 19. Адміністративно-правові режими.**

Поняття, ознаки та види адміністративно-правових режимів. Правовий режим надзвичайного стану: умови введення, перелік і межі надзвичайних заходів. Гарантії забезпечення законності в умовах надзвичайного стану. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації. Правовий режим воєнного стану. Режим державної таємниці. Прикордонний режим.

#### **Тема 20. Дозвільно-ліцензійна діяльність в Україні**

Поняття «дозвільна система» та її елементи. Дозвільне та ліцензійне провадження. Структура дозвільного провадження. Ліцензійне провадження. Реєстраційні провадження. Адміністративно-правове регулювання окремих видів реєстраційно-дозвільних проваджень.

### **III Модуль**

#### **Інститути адміністративного права**

#### **Змістовий модуль 6. Правові засади і організація управління економікою, соціально-культурним будівництвом та адміністративно-політичною діяльністю**

##### **Тема 21. Інформаційне право в структурі адміністративного права**

Поняття та складові інформаційних ресурсів у державному управлінні. Організаційно-правові засади управління інформаційними ресурсами. Система органів управління інформаційними ресурсами. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері інформаційних ресурсів

##### **Тема 22. Правові засади і організація управління економікою**

Правове регулювання управління економікою. Завдання, функції та методи державного управління економікою. Організація державного управління у сфері економіки. Зміст державного управління у сфері економіки. Державний контроль у сфері економіки

Організаційно-правові засади управління об'єктами державної та комунальної власності. Система та повноваження органів державної влади, уповноважених здійснювати управління об'єктами державної власності.

##### **Тема 23. Правові засади і організація управління соціально-культурною сферою**

Поняття і зміст державного управління у сфері освіти. Правовий статус Міністерства освіти і науки України. Система органів виконавчої влади, які здійснюють управління у сфері освіти. Види і правовий статус освітньо-виховних закладів. Порядок здійснення освітньо-виховної діяльності.

Організація державного управління наукою. Наукові заклади і наукові товариства.

Поняття і зміст державного управління у сфері охорони здоров'я. Правовий статус Міністерства охорони здоров'я України. Система органів виконавчої влади, які здійснюють управління у сфері охорони здоров'я. Види і правовий статус закладів охорони здоров'я. Порядок надання медичної допомоги. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд.

Організаційно-правові засади державного управління культурою. Органи управління культурою.

Організаційно-правове забезпечення реалізації державної політики

Організаційно-правові засади державного управління у сфері соціального захисту населення. Система органів державного управління у сфері праці і соціальної політики.

##### **Тема 24. Правові засади і організація управління адміністративно-політичною діяльністю**

Організаційно-правові засади державного управління у сфері оборони. Рада національної безпеки і оборони України. Міністерство оборони України. Генеральний штаб Збройних сил України. Збройні сили України. Комплектування і військова с

Організаційно-правові засади державного управління у сфері національної безпеки України. Служба безпеки України. Повноваження Служби безпеки України. Державний кордон України та його охорона.

Зміст і особливості державного управління у сфері внутрішніх справ. Поліція та основні види її діяльності. Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону. Служба в органах внутрішніх справ. Службова дисципліна в органах внутрішніх справ.

Поняття та види надзвичайних ситуацій. Правові основи забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Зміст і особливості державного управління у сфері закордонних справ. Правовий статус Міністерства закордонних справ України та його органів за кордоном. Адміністративно-правове регулювання в'їзду в Україну та виїзду з України.

Зміст і особливості державного управління у сфері юстиції. Правовий статус Міністерства юстиції України та його територіальних органів. Державна виконавча служба. Реєстрація актів цивільного стану. Організація нотаріальної служби. Органи юстиції та адвокатура.

# ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ”.

## Загальна частина

### I МОДУЛЬ СУДОУСТРІЙ України

**Тема 1: Предмет, система та нормативні джерела дисципліни “Організація судових та правоохоронних органів”.**

Предмет і система дисципліни. Ознаки, поняття, задачі правоохоронної діяльності. Основні функції правоохоронної діяльності, загальна характеристика органів, що її здійснюють. Джерела діяльності правоохоронних органів.

**Тема 2: Судова влада: поняття та функції**

Поняття судової влади, її характерні ознаки. Поняття і види судочинства. Функції судової влади. Правосуддя: поняття та зміст. Судовий контроль: види та суб'єкти здійснення.

**Тема 3: Принципи судової влади.**

Поняття принципів судової влади. Їх система і значення. Інституційні принципи судової влади. Організаційні (судоустрійні) принципи судової влади. Функціональні принципи судової влади.

**Тема 4: Судова система**

Судова система: поняття, види, загальна характеристика. Принципи побудови судової системи. Поняття рівня судової системи, судової інстанції. Система судів загальної юрисдикції: місцеві та апеляційні, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України — структура, компетенція, місце в судовій ієрархії. Спеціалізація судів загальної юрисдикції. Конституційний Суд України: статус, завдання, принципи діяльності, компетенція.

**Тема 5: Статус суддів України. Статус присяжних**

Право на заняття судової посади, порядок заняття посади судді, процедура призначення та звільнення з посади, відповідальність судді. Строк повноважень судді. Статус суддів: поняття, класифікація та загальна характеристика прав, обов'язків та повноважень, гарантії незалежності та недоторканності. Кваліфікаційне оцінювання суддів. Присяжні: вимоги, статус, компетенція, порядок залучення до виконання обов'язків носіїв судової влади.

**Тема 6: Органи, що забезпечують функціонування судової влади**

Державна судова адміністрація: статус, система органів, повноваження. Вища рада правосуддя: статус, склад та порядок формування, повноваження. Вища кваліфікаційна комісія суддів України: склад та порядок формування, повноваження. Органи суддівського самоврядування: завдання, види, повноваження. Національна школа суддів України: статус та повноваження.

## II МОДУЛЬ

### ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ

**Тема 7: Органи прокуратури.**

Правові основи прокурорської діяльності. Засади організації та діяльності прокуратури: поняття, класифікація і характеристика. Система органів прокуратури. Територіальні та спеціалізовані прокуратури. Функції прокуратури України на сучасному етапі, їх загальна характеристика. Статус прокурора. Вимоги до осіб, що призначаються на посаду прокурора. Порядок їх призначення та звільнення. Адміністративні посади в органах прокуратури. Дисциплінарна відповідальність прокурорів. Органи, що забезпечують діяльність прокуратури.

**Тема 8: Органи Міністерства внутрішніх справ**

Міністерство внутрішніх справ України. Система та компетенція органів Міністерства внутрішніх справ. Правове забезпечення функціонування органів МВС. Національна поліція України: завдання, система та правові основи діяльності. Компетенція Національної поліції України. Вимоги до осіб, які приймаються на службу в поліцію. Поліцейські заходи: види та загальна характеристика.

**Тема 9: Державне бюро розслідувань**

Поняття, завдання та правові засади діяльності Державного бюро розслідувань. Основні засади організації та діяльності Державного бюро розслідувань. Система та повноваження Державного бюро розслідувань. Керівний склад Державного бюро розслідувань. Соціальний та правовий захист працівників Державного бюро розслідувань.

**Тема 10: Органи Служби безпеки України.**

Завдання, засади діяльності СБУ. Система і організація діяльності СБУ. Принципи діяльності СБУ. Права та обов'язки працівників СБУ. Вимоги до осіб, які приймаються на службу до органів СБУ. Соціальний та правовий захист працівників СБУ. Контроль за діяльністю органів СБУ.

**Тема 11: Національне антикорупційне бюро України**

Завдання та правові основи діяльності. Основні принципи діяльності Національного антикорупційного бюро України. Загальна структура Національного антикорупційного бюро України. Повноваження НАБУ. Директор НАБУ: вимоги, порядок призначення та повноваження. Статус працівників НАБУ — вимоги, порядок призначення та повноваження.

**Тема 12: Органи юстиції**

Органи та установи юстиції: система та правові засади діяльності. Міністерство юстиції України: структура, основні завдання та повноваження. Департамент державної реєстрації Міністерства юстиції України. Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України. Державна кримінально-виконавча служба України.

**Тема 13: Нотаріат**

Поняття нотаріату та нотаріальної діяльності, її форми, види, принципи здійснення. Право на заняття нотаріальною діяльністю. Статус нотаріуса, його права та обов'язки. Організаційна побудова державного нотаріату в Україні: 1) державні нотаріальні контори; 2) державні нотаріальні архіви. Дисциплінарна відповідальність державного нотаріуса. Особливості приватної нотаріальної діяльності. Порядок реєстрації приватного нотаріуса. Вимоги до робочого місця приватного нотаріуса. Особливості юридичної відповідальності приватного нотаріуса. Підстави і порядок зупинення та припинення нотаріальної діяльності приватного нотаріуса. Нотаріальні дії: порядок та правила вчинення. Нотаріальна таємниця і

гарантія її дотримання.

**Тема 14: Адвокатура України.**

Основні поняття, принципи та організаційні форми діяльності адвокатури. Принципи адвокатської діяльності. Види адвокатської діяльності. Професійні права та обов'язки адвоката. Правовий статус помічника адвоката. Єдиний реєстр адвокатів. Спілки та асоціації адвокатів. Адвокатська таємниця. Основні принципи адвокатської етики. Кваліфікаційно – дисциплінарні комісії адвокатури. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Безоплатна правова допомога: види, право на надання та отримання.



## ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”.

### Модуль I. Загальні положення

- Тема 1.** *Предмет і система цивільного процесуального права. Принципи цивільного процесуального права.* Поняття, предмет і метод цивільного процесуального права. Джерела цивільного процесуального права. Види цивільного судочинства і стадії цивільного процесу. Поняття, значення і система принципів цивільного процесуального права. Загальноправові принципи. Міжгалузеві принципи. Галузеві принципи.
- Тема 2.** *Цивільні процесуальні правовідносини. Цивільна юрисдикція. Склад суду. Відводи.* Поняття цивільних процесуальних правовідносин. Підстави і передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Об'єкт і зміст процесуальних правовідносин. Суд, як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Мотиви відводу судів. Особи, що приймають участь у справі. Компетенція судів щодо розгляду цивільних справ. Розгляд кількох пов'язаних між собою вимог. Склад суду. Порядок вирішення питань колегією суддів. Підстави для відводу судді. Підстави для відводу секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача. Заява про самовідвід та відводи. Порядок вирішення заяви про відвід. Наслідки відводу судді (суддів).
- Тема 3.** *Учасники цивільного процесу. Особи, які беруть участь у справі.* Склад осіб, які беруть участь у справі. Права і обов'язки осіб, які беруть участь у справі. Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність. Сторони в цивільному процесі, їх процесуальні права і обов'язки. Участь у справі кількох позивачів та відповідачів. Заміна неналежащего в відповідача, залучення співвідповідачів. Процесуальне правонаступництво. Поняття і види третіх осіб, їх права і обов'язки.
- Тема 4.** *Інші учасники судового процесу.* Особи, які відносяться до інших учасників цивільного процесу. Секретар судового засідання. Судовий розпорядник. Свідки. Особи, які не підлягають допиту як свідки. Експерт. Спеціаліст. Перекладач. Особа, яка надає правову допомогу.
- Тема 5.** *Докази і доказування в цивільному процесі.* Підстави звільнення від доказування. Пояснення сторін, третіх осіб та їх представників. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Висновок експерта.
- Тема 6.** *Процесуальні строки. Судові виклики і повідомлення. Судові витрати. Заходи процесуального примусу.* Поняття і види процесуальних строків. Порядок обчислення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків. Судові виклики та повідомлення. Зміст судової повістки і оголошення про виклик у суд. Порядок вручення судових повісток. Витрати з провадження справи. Їх види. Визначення ціни позову. Розподіл судових витрат між сторонами. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу.
- Тема 7.** *Наказне провадження.* Поняття судового наказу. Стягнення на підставі судового наказу. Вимогу, за якими може бути видано судовий наказ. Підсудність. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу. Зміст судового наказу і порядок набрання ним законної сили. Скасування судового наказу.
- Тема 8.** *Підсудність.* Поняття підсудності. Суд першої інстанції. Підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя. Підсудність справ за місцезнаходженням відповідача. Підсудність справ за вибором позивача. Договірна підсудність. Підсудність кількох вимог. Виключна підсудність. Наслідки порушення правил підсудності. Передача справ з одного суду до іншого.
- Тема 9.** *Пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі.* Порядок пред'явлення позову, форма і зміст позовної заяви. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви. Відкриття провадження у справі. Зустрічний позов. Форма і зміст зустрічної позовної заяви. Позов третьої особи із самостійними вимогами. Об'єднання і роз'єднання позовів.
- Тема 10.** *Провадження у справі до судового розгляду. Поняття провадження у справі до судового розгляду.* Строк проведення попереднього судового засідання. Попереднє судове засідання. Судові доручення щодо збирання доказів. Порядок призначення експертизи. Види забезпечення позову. Призначення справи до розгляду.
- Тема 11.** *Судовий розгляд.* Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем. Порядок дослідження доказів. Порядок допиту свідків. Дослідження висновку експерта. Відкладення розгляду справи або оголошення перерви в її розгляді. Судові дебати – поняття і значення.
- Тема 12.** *Зупинення і закриття провадження у справі. Залишення заяви без розгляду.* Обов'язок суду зупинити провадження у справі. Право суду зупинити провадження у справі. Строки, на які зупиняється провадження у справі. Відновлення провадження у справі. Підстави закриття провадження у справі. Наслідки закриття провадження у справі. Залишення заяви без розгляду.
- Тема 13.** *Судові рішення.* Поняття судового рішення. Види судових рішень. Порядок ухвалення рішень та постановлення ухвал, їх форма. Зміст ухвали суду. Окремі ухвали суду. Законність і обґрунтованість рішення суду. Питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення. Зміст рішення суду. Проголошення рішення суду. Порядок виправлення описок та арифметичних помилок у судовому рішенні. Додаткове рішення суду. Роз'яснення рішення суду. Набрання рішенням суду законної сили.
- Тема 14.** *Заочний розгляд справи.* Умови проведення заочного розгляду справи. Порядок заочного розгляду справи. Форма і зміст заочного рішення. Повідомлення про заочне рішення. Порядок і строк подання заяви про перегляд заочного рішення. Форма і зміст заяви про перегляд заочного рішення. Дії суду після прийняття заяви про перегляд заочного рішення. Порядок розгляду заяви про перегляд заочного рішення. Скасування та оскарження заочного рішення. Законна сила заочного рішення.

### Модуль II. Окреме провадження

**Тема 15.** *Окреме провадження.* Поняття окремого провадження. Справи, що розглядається в порядку окремого провадження. Порядок розгляду справ окремого провадження. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання її недієздатною. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної

дієздатності. Розгляд судом справ про усиновлення. Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі. Справи про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність. Справи про визнання спадщини від умерлого. Розгляд заяви про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу. Розгляд судом справ про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

**Тема 16.** *Апеляційне провадження. Касаційне провадження.* Суди апеляційної інстанції. Права апеляційного оскарження. Ухвали, на які можуть бути подані скарги окремо від рішення суду. Строки апеляційного оскарження. Форма і зміст апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги. Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду. Підготовка розгляду справи апеляційним судом. Межі розгляду справи апеляційним судом. Порядок розгляду справи апеляційним судом. Повноваження апеляційного суду. Ухвали та рішення апеляційного суду. Зміст рішення апеляційного суду. Законна сила рішення і ухвали апеляційного суду. Суд касаційної інстанції. Право касаційного оскарження. Строк на касаційне оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Порядок подання касаційної скарги. Підготовка справи до касаційного розгляду. Попередній розгляд справи. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції. Підстави для скасування рішення і передачі справи на новий розгляд. Порядок ухвалення рішення та постановлення ухвал судом касаційної інстанції. Зміст ухвали суду касаційної інстанції. Зміст рішення суду касаційної інстанції. Законна сила рішення і ухвали суду касаційної інстанції.

**Тема 17.** *Провадження у зв'язку з винятковими обставинами. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.* Право на звернення про перегляд судових рішень. Підстави для подання заяви про перегляд судових рішень. Порядок подання заяви і допуск її до провадження. Порядок розгляду справи Верховним Судом України. Повноваження Верховного Суду України при перегляді судових рішень. Підстави перегляду рішення або ухвал суду у зв'язку з нововиявленими обставинами. Суди, що здійснюють перегляд у зв'язку з ново виявленими обставинами. Форма і зміст заяви. Порядок розгляду заяв.

**Тема 18.** *Процесуальні питання пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб).* Негайне виконання судових рішень. Звернення судових рішень до виконання. Зміст виконавчого листа. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання. Мирова угода ві процесі виконання. Відстрочка і розстрочка виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання. Вирішення питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу. Вирішення питання про оголошення розшуку боржника або дитини. Вирішення питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи. Заміна сторони виконавчого провадження. Порядок вирішення спорів про поворот виконання. Строк подання заяв про поворот виконання. Особливості повтору виконання в окремих категоріях справ.

**Тема 19.** *Судовий контроль за виконанням судових рішень.* Право на звернення із скаргою до суду. Порядок подання скарги. Строки для звернення із скаргою. Порядок і строки розгляду скарги. Судове рішення за скаргою. Розподіл витрат, пов'язаних з розглядом скарги. Виконання ухвали суду.

**Тема 20.** *Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.* Умови визнання та виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню. Строки пред'явлення рішення іноземного суду до примусового виконання. Порядок подання клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Вимоги до клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Розгляд клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Підстави для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду.

**Тема 21.** *Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.* Умови визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню. Порядок подання клопотання про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню. Розгляд клопотання.

Підстави для відмови у визнанні в Україні: рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.

**Тема 22.** *Відновлення втраченого судового провадження.* Порядок відновлення втраченого судового провадження. Зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження. Наслідки недодержання вимог до змісту заяви. Порядок розгляду справи. Рішення суду.

**Тема 23.** *Провадження у справах за участю іноземних осіб.* Суб'єкти цивільного судочинства з іноземним елементом. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб. Об'єкти цивільного процесуального захисту. Позови до іноземних держав. Судовий імунітет. Дипломатичний імунітет. Докази і доказування у справах з іноземним елементом. Судові доручення в міжнародному цивільному процесі.

## ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

- 1.Поняття держави та її ознаки.
- 2.Поняття функції держави.
- 3.Внутрішні та зовнішні функції держави.
- 4.Класифікація держав за їхньою формою (форми правління, форми державного устрою, політичні режими).
- 5.Держави, що існували на території сучасної України.
- 6.Поняття права та його ознаки.
- 7.Право - особливий вид соціальних норм.
- 8.Форми (джерела) права.
- 9.Поняття правовідносин та їхня структура.
- 10.Поняття законодавства, його система.
- 11.Відмінність між правом і законом.
- 12.Конституція, закони і підзаконні акти.
- 13.Питання, які визначаються (встановлюються) виключно законами України.
- 14.Мета і форми систематизації нормативно-правових актів.
- 15.Поняття системи права.
- 16.Поділ права на галузі, правові інститути та правові норми.
- 17.Загальна характеристика основних галузей права України.
- 18.Поняття правової держави та її основні ознаки.
- 19.Основні напрями формування правової держави в Україні.
- 20.Поняття правопорушення, його принципи і види.
- 21.Поняття юридична відповідальність та її види.
- 22.Підстави виникнення юридичної відповідальності.
- 23.Питання правонаступництва України.
- 24.Конституційна форма правління, державного устрою й політичне режиму України.
- 25.Державна символіка України.
- 26.Державна мова України.
- 27.Конституційний статус мов національних меншин.
- 28.Поняття громадянства України.
- 29.Єдність і відмінність понять людина, особа, громадянин.
- 30.Набуття громадянства України.
- 31.Припинення громадянства України.
- 32.Конституційні права та свободи людини і громадянина.
- 33.Конституційні обов'язки людини та громадянина.
- 34.Рівноправність громадян.
- 35.Міжнародні стандарти в галузі прав людини.
- 36.Конституційне закріплення права на освіту.
- 37.Право громадян на об'єднання у політичні партії та громадські організації відповідно до законодавства України.
- 38.Право громадян на свободу світогляду та віросповідання.
- 39.Конституційний обов'язок захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності.
- 40.Поняття загального військового обов'язку.
- 41.Поняття та форми здійснення народного суверенітету.
- 42.Безпосередня й представницька демократія.
- 43.Поняття референдуму і види референдумів в Україні.
- 44.Конституційне регулювання проведення референдумів в Україні.
- 45.Засади виборчого права й види виборчих систем.
- 46.Виборча система України.
- 47.Конституційний принцип розподілу державної влади.
- 48.Система органів державної влади за Конституцією України.
- 49.Правовий статус і повноваження Верховної Ради України.
- 50.Вибори народних депутатів, статус народних депутатів України.
- 51.Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
- 52.Рахункова палата України.
- 53.Президент України, його правовий статус і повноваження.
- 54.Рада національної безпеки і оборони України.
- 55.Кабінет Міністрів України: склад, порядок формування, повноваження.
- 56.Центральні органи виконавчої влади в Україні.
- 57.Місцеві органи виконавчої влади.
- 58.Поняття про самоврядування.
- 59.Органи місцевого самоврядування в Україні.
- 60.Судова влада в Україні.
- 61.Конституційний суд України.
- 62.Система судів загальної юрисдикції за Конституцією і законодавчої України.
- 63.Система правоохоронних органів в Україні, їхні завдання.
- 64.Поняття правоохоронних органів.
- 65.Система правоохоронних органів в Україні, їхні завдання.
- 66.Правовий статус поліції.
- 67.Правовий статус Служби безпеки України.
- 68.Генеральна прокуратура України, її повноваження за Конституцією України.
- 69.Місце адвокатури у захисті прав людини.

70. Відносини, які регулюються цивільним правом.
71. Учасники цивільних правовідносин.
72. Поняття юридичної особи.
73. Поняття: загальна характеристика цивільної правоздатності та цивільні дієздатності.
74. Особисті немайнові права громадян та їх захист.
75. Майнові права громадян і юридичних осіб.
76. Форми власності за Конституцією України.
77. Інтелектуальна власність.
78. Види цивільно-правових договорів.
79. Договір купівлі-продажу.
80. Договір майнового найму (оренди).
81. Договір позики.
82. Договір дарування.
83. Поняття спадщини.
84. Спадкування за законом і за заповітом.
85. Право на обов'язкову частку спадщини.
86. Договір найму жилого приміщення.
87. Поняття шлюбу, умови і порядок його укладання.
88. Підстави і порядок розірвання шлюбу.
89. Визнання шлюбу недійсним.
90. Майнові права подружжя.
91. Взаємні права й обов'язки батьків та дітей.
92. Позбавлення батьківських прав.
93. Опіка і піклування.
94. Усиновлення.
95. Стадії в цивільному судочинстві.
96. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.
97. Зміст і об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
98. Суд як орган правосуддя в цивільних справах.
99. Процесуально-правове становище Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в цивільному процесі.
100. Процесуально-правове становище представника в цивільному процесі.
101. Поняття процесуальних строків та їх значення.
102. Поняття і види цивільної юрисдикції.
103. Поняття підсудності цивільних справ, її значення. Відмінність між підсудністю і цивільною юрисдикцією. Види підсудності.
104. Поняття позову та його елементи. Види позовів у цивільному процесуальному праві.
105. Поняття і мета доказування в цивільному судочинстві. Стадії процесу доказування. Предмет доказування.
106. Процесуальний порядок пред'явлення позову. Умови відкриття провадження у цивільній
107. Підготовка справи до судового розгляду та призначення справи до судового розгляду.
108. Складові частини судового засідання та їх зміст.
109. Поняття і види судових рішень.
110. Поняття та особливості наказного провадження.
111. Загальні правила розгляду та вирішення справ окремого провадження.
112. Суть та значення апеляційного провадження.
113. Право касаційного оскарження та порядок його реалізації.
114. Загальна характеристика перегляду судових рішень Верховним судом України.
115. Загальні положення виконання судових рішень.
116. Особливості визнання та виконання рішень іноземного суду на території України, що підлягає примусовому виконанню.
117. Документ як система: поняття, значення, класифікація, правила створення та оформлення.
118. Формуляр – зразок.
119. Правила оформлення реквізитів основних видів інформаційно – довідкових документів.
120. Правила оформлення реквізитів основних видів організаційних документів.
121. Поняття документації з кадрових питань і порядок її ведення.
122. Поняття, мета, функції служби діловодства на підприємстві, установі, організації.
123. Поняття документообігу.
124. Значення та задачі реєстрації документів.
125. Загальні положення про контроль виконання документів. Строки виконання документів.
126. Номенклатура справ. Загальні вимоги до номенклатури справ.
127. Підготовка справ до архівного зберігання. Експертиза цінності документів.
128. Поняття електронний документ, електронний цифровий підпис. Законодавство в сфері використання електронних документів.
129. Трудові правовідносини.
130. Зайнятість населення України.
131. Колективний договір.
132. Умови і порядок прийняття на роботу.
133. Порядок припинення трудового договору з ініціативи працівника.
134. Порядок припинення трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
135. Робочий час і його види.
136. Поняття і види часу відпочинку.
137. Трудова дисципліна.

138. Порядок накладання (зняття) дисциплінарних стягнень.
139. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну з їх вини підприємству.
140. Порядок розгляду індивідуальних трудових конфліктів.
141. Порядок розслідування і обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, що пов'язані з виробництвом.
142. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю.
143. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
144. Поняття злочину.
145. Стадії вчинення злочину.
146. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця.
147. Співучасть у скоєні злочину.
148. Види кримінальних покарань.
149. Поняття неосудності.
150. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.
151. Поняття, значення і система принципів кримінального процесу.
152. Поняття і класифікація суб'єктів кримінального процесу.
153. Поняття і значення кримінально-процесуального доказування.
154. Поняття, підстави, мета та види заходів забезпечення кримінального провадження.
155. Поняття, значення та завдання досудового розслідування кримінальних справ.
156. Слідчі (розшукові) дії.
157. Види зупинення досудового розслідування
158. Форми закінчення досудового розслідування.
159. Загальні положення судового розгляду
160. Судові рішення в кримінальному провадженні.
161. Кримінальне провадження в суді апеляційної інстанції
162. Кримінальне провадження в суді касаційної інстанції.
163. Кримінальне провадження у Верховному Суді України
164. Особливі порядки кримінального провадження.
165. Відносини, що регулюються адміністративним правом.
166. Поняття адміністративно-правової норми. Ознаки адміністративно-правової норми.
167. Об'єкти адміністративно-правових відносин.
168. Суб'єкти адміністративно-правових відносин.
169. Зміст адміністративно-правових відносин.
170. Види адміністративно-правових відносин
171. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність.
172. Поняття та ознаки державної служби. Функції державної служби. Види державної служби.
173. Види адміністративних стягнень.
174. Поняття адміністративно-правових режимів.
175. Контроль і нагляд у державному управлінні.
176. Державний контроль: поняття і роль в державному управлінні.
177. Поняття адміністративної відповідальності як виду юридичної відповідальності. Ознаки адміністративної відповідальності.
178. Мета та завдання державного управління економікою.

## **РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА**

### **ДИСЦИПЛІНА “ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА”**

1. Зайчук О.В. Теорія держави і права : підручник К.: Юрінком, 2006. 688 с.
2. Загальна теорія держави і права : (основні поняття, категорії, прав. конструкції та наук. концепції): навчальний посібник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко К.: Юрінком Інтер, 2016. 400 с.
3. Крестовська Н.М. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник К.: Юрінком Інтер, 2015. 584 с.
4. Тетарчук І.В, Дяків Т.Є. Теорія держави і права: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.:ЦУЛ, 2017. 184 с.
5. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. К.: Алетра, 2017. 528 с.
6. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права: підручник. К.: Кондор, 2006. 477 с.
7. Соловьевой В.В. Право, общество, государство: история, современные тенденции и перспективы развития: монография Донецк: Юго-Восток, 2013. 291 с.
8. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник Х.: Консум, 2006. 656 с.
9. Антошкіна В.К, Тимченко Г.В. Теорія держави і права : навчальний посібник Донецьк: Юго-Восток, 2004. 182 с.
10. Соловьевой В.В. Право, общество, государство: история, современные тенденции и перспективы развития: монография Донецк: Юго-Восток, 2013. 291 с.

### **ДИСЦИПЛІНА “КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО”**

1. Фрицький О.Ф. Конституційне право: підручник К.: Юрінком Інтер, 2003. 536 с.
2. Погорілко В.Ф. Конституційне право України: підручник К.: Наукова думка, 1999. 676 с.
3. Копейчиков В.В. Основи конституційного права: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2000. 288 с.
4. Кравченко В.В. Конституційне право: навчальний посібник К.: Атіка, 2006. 568 с.
5. В.Л. Федоренко. Конституційне право України: підручник К.: Ліра-К, 2016. 616с.
6. Конституція України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 вересня 2017 р.К.: Паливода А.В., 2017. 76с.
7. Тетарчук І.В., Дяків Т.Є. Конституційне право України: Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: ЦУЛ, 2017. 218с.
8. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: підручникК.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. 544 с.
9. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. К.: МАУП, 2001. 216 с.
10. Колодій А.М., Копейчиков В.В. та ін. Основи конституційного ладу України: навчальний посібник К.: Либідь, 1997. 206 с.
11. Костюченко О.А. Конституційне право України: Навчально-методичний посібник К.: КНЕУ, 2001. 116 с.
12. Костюченко О.А. Основи конституційне право України: Конспект лекцій К.: МАУП, 1999. 56 с.
13. Опришко В.Ф. Конституційні основи розвитку законодавства України: монографія. К.: Книга, 2001. 211 с.
14. Молдован В.В, Мелашенко В.Ф. Конституційне право: опорні конспекти: Навчальний посібник К.: Юмана, 1996. 272 с.
15. Касынюк Л.А. Основи конституционного права Украины: учебное пособие Х.: Одиссей, 2003. 256 с.

### **ДИСЦИПЛІНА “ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО”**

1. Фролов Ю.М. Цивільне право: навчальний посібник. Донецьк: Юго-Восток, 2012. Т.І. 584 с. Донецьк: Юго-Восток, 2013. Т.ІІ. 419 с.
2. Харитонов Е.О. Гражданское право: учебник.Х.: Одиссей, 2004. 960 с.
3. Матвеев П.С, Бірюков В.І. Цивільне право (в схемах): Навч. Посіб К.: Алетра, 2013. 256с.
4. Цивільне право України. Особлива частина: підручник/ за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 1176с.
5. Цивільний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 лист. 2017 року К.: Паливода А.В. 2017. 408с.
6. Дзера О.В. Цивільне право України: підручник К.: Юрінком Інтер, 2010. Т.І. 976 с.
7. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

### **ДИСЦИПЛІНА “ТРУДОВЕ ПРАВО”**

1. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. 4-те вид., стер. К.: Вікар, 2006. 725 с
2. Дмитренко Ю.П. Трудове право України : Підручник .К.: Юрінком Інтер, 2009. 624 с.
3. Пилипенко П. Д. Трудове право України: Академічний курс: Підруч. для студ. горид. спец. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, З. Я. Козак та ін.; За ред. П. Д. Пилипенка. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 544 с.

4. Прокопенко В. І. Трудове право України: Підручник. Харків: Консум, 1998. 232 с.
5. Кодекс законів про працю України: Науково-практичний коментар / [Прокопенко В. І., Козак З. Я., Кузнецова Л. О. та ін.] І.П. Лавринчук (наук.ред.). Х.: Консум, 2003. 832с.

#### **ДИСЦИПЛІНА “ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЛОВОДСТВА”**

1. Глушик С.В. Сучасні ділові папери: Нов. Посіб. для вищ. та серед. Навч. закладів/ С.В. Глушик, О.В. Дияк, С.В. Шевчук. 3-те вид., переробл. і допов. К.: А.С.К., 2001. 400с.
2. Діденко А.Н. Сучасне діловодство: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2006. 384 с.
3. Козоріз В.П. Загальне і кадрове діловодство: Навч. Посібник./ Козоріз В.П., Лаписька Н.І. К., 2002. 231 с.
4. Корж А.В. Документознавство. Зразки документів право ділової сфери: Навчальний посібник. К.: КНТ, 2007. 316 с.
5. Кірючок О.Г. Документування у менеджменті: Підручник. / [Кірючок О.Г., Корбутяк В.І., Процюк В.К., Дубич К.В. ] К.: Центр навчальної літератури, 2003. 216 с.
6. Мамрак А.В. Українське документування: мова та стиль: Навчальний посібник. Видання третє. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 364 с.
7. Молдованов М.І., Сидорова Г.М. Сучасний діловий документ: зразки найважливіших документів українською мовою. К.: Техніка, 1992. 400 с.
8. Палеа Ю. І. Управлінське документування: Навч. посібник: У 2ч. ч.1. Ведення загальної документації/ зі зразками сучасних ділових паперів. К.: Вид - во Європ ун-ту, 2003. 327 с.
9. Палеа Ю.І. Управлінське документування: Навч. посібник, У 2ч. 4.2. Кадрове діловодство зі зразками сучасних ділових паперів. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. 283 с.
10. Пашутинський Є.К. Діловодство кадрової служби. К.: КНТ, 2010. 332 с.
11. Фельзер А.Б., Миссерман М.А. Делопроизводство. Справочное пособие. / Фельзер А.Б., Миссерман М.А. К: Вища школа, 1987. 317 с.

#### **ДИСЦИПЛІНА “КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО”**

1. Педан В.І. Кримінальне право України: навчальний посібник. Донецьк: Юго-Восток, 2011. 280 с.
2. Педан В.І. Кримінально-правова кваліфікація: навчальний посібник. Донецьк: Юго-Восток, 2011. 320 с.
3. Сташис В.В. Кримінальне право: підручник. Х.: Право, 2010. Т.І. 456 с.
4. Сташис В.В. Кримінальне право: підручник Х.: Право, 2010. Т.ІІ. 608 с. 3
5. Хохлова В.І. Кримінальне право: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2006. Т.І. 272 с.
6. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / За ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Х: Право, 2015. 528с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / За ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Х: Право, 2015. 680с.
8. Кримінальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 лист. 2017 року/ Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В.Савченко. К.: Паливода А.В. 2017. 212с.
9. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України/Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В.Савченко. К.: Юрінком Інтер, 2017. 1104с.
10. Фріс П.Л. Кримінальне право: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2004. Т.І. 362 с.

#### **ДИСЦИПЛІНА “КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”**

1. Гончаров І.Д. Кримінальний процес: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2005. 343 с.
2. Нор В.Т. Кримінальний процес: практикум. К.: ІнЮре, 2008. 232 с.
3. Литвин О.П. Кримінальний процес: навчальний посібник. К.: Просвіта, 2007. 334 с.
4. Лобойко Л.М. Кримінальний процес: навчальний посібник. К.: Істина, 2005. 456 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 лист. 2017 року. К.: Паливода А.В. 2017. 372с.
6. Тертишник В.М. Кримінальний процес України: підручник. К.: Алерта, 2017. 840 с.
7. За ред. М.А. Погорецького, Н.П. Сизої. Практикум з кримінального процесу України: навч. Посібник. К.: Алерта, 2018. 232с.
8. Кримінальне процесуальне право України: навч. посіб. / [Беляєва Катерина Володимирівна та ін.]; за ред. проф. В. Г. Гончаренка та В. А. Колесника; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.
9. Лобойко Л. М., Банчук О.А. Кримінальний процес: Навчальний посібник. К. : Ваіте, 2014. 280 с.
10. Молдован А. В., Мельник С.М. Кримінальний процес України : Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2013. 368 с.

#### **ДИСЦИПЛІНА “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”**

1. Адміністративне право : підручник за заг. Ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. Х. : Право, 2010. 624 с
2. Адміністративне право : посіб. для підготовки до іспиту Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, В. В. Зуй та ін. ; за заг. ред. В. М. Гарашука. Х. : Право, 2016. 144 с.
3. Адміністративне право України: підручник За заг. Ред Коломоєць Т.О. К.: “Істина”, 2008. 457 с.

4. Битяк Ю.П. Адміністративне право : підручник. Х. : Право, 2010. 624 с.
5. Битяк Ю.П. Административное право Украины: учебник Х.: Право, 2003. 576 с.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 лист. 2017 року. К.: Паливода А.В. 2017. 321с.
7. Гриценко І.С. , Мельник Р.С. Загальне адміністративне право: підручник. К: Юрінком Інтер, 2017. 568с.
8. Кивалова С.В. Административное право Украины: учебник Х.: Одиссей, 2005. 880 с.

#### **ДИСЦИПЛІНА “ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ”**

1. Бандурка А.М. Суд и правоохранительные органы Украины: учебник Х.: Эспада, 1999. 350 с.
2. Тимченко С.М. Суд та правоохоронні органи України: навчальний посібник К.: ЦНЛ, 2004. 304 с.
3. Мельник М.І. Суд та правоохоронні органи України: навчальний посібник. К.: Атіка, 2000. 512 с.
4. Мельник О.В., Степанов О.С. Судові та правоохоронні органи України НАВС, 2015. 28 с.
5. Дудченко О.Ю., Іванцова А.В. Організація судових та правоохоронних органів. Х.: Право, 2016. 198 с.
6. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України : навч. посіб. у схемах. Х. : Право, 2015. 166 с.
7. Судові та правоохоронні органи України: Навчально-методичні матеріали для курсантів 2 курсу підготовки фахівців для підрозділів слідства, кримінальної міліції та експертно-криміналістичних підрозділів органів внутрішніх справ для здобуття ступеня бакалавр за напрямом підготовки «Правознавство» та «Правоохоронна діяльність» НАВС / О.В. Мельник, О.С.Степанов. НАВС, 2015. 28 с.
8. Організація судових та правоохоронних органів України : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. Вид. 4-те, змін. і допов. Х. : Право, 2015. 166 с.

#### **ДИСЦИПЛІНА “ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”**

1. Цивільний процес: навчальний посібник. За ред. Бичкової С.С. К.: Атіка, 2006. 384 с.
2. Черноотенко С.І. Цивільний процес: навчальний посібник К.:ЦНЛ, 2004. 308 с.
3. Штефан М.Й. Цивільний процес: навчальний посібник К.: ІнЮре, 1997. 608 с.
4. Цивільний процес: навчальний посібник За ред. Фурси С.Я. К.: КНТ, 2009. 546 с.
5. Червоный Ю.С. Гражданский процесс: учебное пособие Х.: Одиссей, 2003. 352 с.
6. Україна. Закони. Цивільний процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 верес. 2017 року: К.: Паливода А.В. 2017. 236с.
7. М.М Ясинок, М.П. Курило. Цивільне прцесуальне право України: Підручник К.: Алерта, 2016. 575с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. За ред. Короса С.О. К.: “Центр учбової літератури”. 2017. 524с.
9. Ізарова І.О., Ханик-Посполітак Р.Ю. Цивільний процес України: Навч. Посіб. Для студ. Юрид. Спец. Вищих навчальних закладів. Київ: ВД “Дакор”, 2018. 276 с.
10. Курс цивільного процесу : підручник / Комаров В.В., Бігун В.А., Баранкова В.В. та ін. ; за ред. В.В.Комарова. Х. : Право, 2011. 1352 с



**ЗРАЗОК ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ**  
**ТОВ “БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ”**  
**Юридичний факультет**

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ**  
**для фахового вступного випробування**

при вступі на навчання за освітньою програмою Право  
для здобуття ступеня бакалавра  
за спеціальністю 081 Право

**ВАРІАНТ \_\_\_\_**

*Теорія держави і права*

**1. До якої з груп юридичних наук належить ТДП:**

- 1) до історико-теоретичних;
  - 2) до галузевих;
  - 3) до спеціально-юридичних;
  - 4) до міжнародного права.
- .....

*Конституційне право України*

**6) Україна є:**

1. міжнародною організацією;
  2. конфедерацією;
  3. федерацією;
  4. унітарною державою
- .....

*Цивільне право*

**11. Цивільне право як наука - це:**

1. сукупність правових норм;
  2. система знань, ідей, теорій, концепцій та доктрин про закономірності становлення і розвитку цивільно-правових явищ;
  3. сукупність суспільних відносин;
  4. сукупність засобів та прийомів впливу.
- .....

*Трудове право*

**16. Повна трудова правосуб'єктність громадянина виникає з досягненням**

1. 14 років
  2. 16 років
  3. 18 років
  4. 21 року
- .....

*Організація діловодства*

**21. Документ, що містить письмове уповноваження когось на виконання певних юридичних дій називається:**

1. Розпискою
  2. Резолюцією
  3. Дорученням
  4. Заявою
- .....

*Кримінальне право*

**26. Які суспільні відносини охороняє кримінальне право?**

1. Правила проведення спортивних змагань
  2. Власність;
  3. Трудову дисципліну;
  4. Сімейні відносини;
- .....

*Кримінальне процесуальне право*

**31. Чим визначається порядок кримінального провадження на території України?**

*Варіанти відповідей?*

1. Кримінальним законодавством;

2. Наукою кримінального процесу;
3. Кримінально-процесуальним законодавством;
4. Діючими у суспільстві загально правовими положеннями.

.....

#### *Адміністративне право*

**36. В Україні заборонений наступний вид підприємницької діяльності:**

1. виготовлення м'ясних консервів;
2. виготовлення вибухових речовин;
3. заняття торгівлею;
4. надання послуг.

.....

#### *Організація судових та правоохоронних органів*

**41. Систему судів України складають:**

1. місцеві суди, апеляційні суди, касаційні суди, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України;
2. місцеві суди, апеляційні суди, Апеляційний суд України, Касаційний Суд України, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України;
3. місцеві суди, військові суди, Апеляційний суд України, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України;
4. місцеві суди, апеляційні суди, Вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України

.....

#### *Цивільне процесуальне право*

**46. Цивільне процесуальне право пов'язане з:**

1. Конституційним правом;
2. Кримінальним правом;
3. Сімейним правом;
4. Адміністративним правом.

.....